

Motiivi

8 • 2018 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

HÄTÄKESKUS

Apua 24/7

MOSAMBIK

JHL tukee
ay-toimijoita

LUE MYÖS

Liitto
lähellä
yhdistyksiä

Potkut
pärstän
perusteella?

Ilmastonmuutos
huolestuttaa

KRISTA PÄRMÄKOSKI

TÄÄLTÄ
PESEE

Kotimaiset
Sievi-kevytsaappaat
työhön ja
vapaa-aikaan

20

Arja Lammi-Ruohonen osallistuu kakrilla Jättikasvisten SM-kisaan.

SISÄLTÖ

18

Jyri Sarajärvi on yksi JHL-opiston ahkerimmista opiskelijoista.

22

Mistä asioista kannattaa kertoa esimiehelle tai työkavereille?

46

#ykkösketjuun kampanjoi lapsityövoimaa ja pakkotyötä vastaan.

– Hyvässä harrastuksessa ei lasketa aikaa eikä kustannuksia.

PÅ SVENSKA

26

Fältarna försöker få unga på rätt spår.

45

Skoj att skapa teaterdräkter.

48

Minimiarbetstiden ska motsvara det verkliga behovet.

SISÄLTÖ

8

Hätäkeskuspäivystäjän työ on vastuullista ja kuormittavaa.

20

Jättikasvisharrastus on lisännyt suosiotaan viime vuosina.

25

Ilmastonmuutos muuttaa maapallon elinolosuhteita. Pelottaako?

26

Fältaren Simon Pávalls hjälper unga innan det slirar.

28

Krista Lähteenmäki ei tyydy enää hopeaan.

36

Tiina Seppänen on lukenut jo 28 kirjaa tänä vuonna.

38

JHL tukee Mosambikin ammattiliitto SINAFP:tä.

44

Huomattava liikalihavuus voi olla syrjäntäperuste.

50

Viherkasvitko kosteusvaurioiden syy? kysy Mari Mörö.

PALSTAT

25 Raati

36 Minä numeroina

44 Laki

47 Kysy ihmeessä

50 Kolumni

AKTIIVI, LUE AINAKIN NÄMÄ:

OMAVASTUU 500 EUROA

Jyväskylä otti käyttöön omavastuun, jos työntekijä vahingoittaa työnantajan omaisuutta. **Sivu 06**

LÄHIPALVELU ALUEILLE

Lähipalvelutyö tuo alue-toimistot lähemmäs yhdistyksiä ja jäseniä. **Sivu 14**

PÄRSTÄN PERUSTEELLA?

Voivatko pienet yritykset irtisanoa tulevaisuudessa pelkästään pärstän perusteella? **Sivu 34**

Voimaa poliittisella lakolla

NYKYHALLITUS on heikentänyt työntekijöiden asemaa monella tavalla. Kilpailukykyopimuksella leikattiin julkisen sektorin työntekijöiden lomarahaa 30 prosenttia. Työttömyysturvasta leikattiin 200 miljoonaa euroa viime vuonna; tänä vuonna työttömien asema heikkeni entisestään, kun työttömyysturvaa leikkaava aktiivimalli otettiin käyttöön. Kelan ja Finanssivalvonnan tuoreet tilastot paljastavat, että malli leikkasi huhti-kesäkuussa 2018 jopa 150 000 ihmisen työttömyysturvaa.

Hallituksen toimet työelämän heikentämisessä ovat mittavat. Tuoreimpana esityksenä on, että työntekijöitä pitäisi voida irtisanoa alle 20 hengen yrityksissä mieli-

valtaisesti, jos naama ei miellytä. Esitys on täysin järjetön ja kohtelee erikokoisten työpaikkojen työntekijöitä eriarvoisesti. Ammattiliitot luottavat hallitukseen vain vähän, ja odotettavissa että tämä heikennys laajenee koskemaan kaikenkokoisia työpaikkoja.

Hallituksen yksipuoliset heikennykset ovat täyttäneet ammattiliittojen mitan. Liittojen tehtävänä on pitää jäsenten oikeuksista huoli. Poliittinen hallitus ei voi heikentää työntekijöiden oikeuksia jatkuvasti. Liittojen suoja aggressiivista hallituspolitiikkaa kohtaan on poliittinen lakko, jolloin työntekijä poistuu työpaikaltaan työajalla oman järjestyksen päätöksellä poliittisista syistä. Protesti kohdistuu tällöin esimerkiksi valtioneuvoston toimenpiteeseen. Kyse on siis asioista, joista työnantaja- ja työntekijäjärjestöt eivät voi keskenään sopia työehtosopimuksella.

Oikeus poliittiseen lakkoon perustuu YK:n alaisen Kansainvälisen työjärjestön ILO:n hyväksymiin periaatteisiin, joihin myös Suomi on sitoutunut. ILO:n mukaan ammattiyhdistyksillä on oltava oikeus protestilakkoihin ja mielipiteen ilmaisemiseen yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Yhdistymisvapaus ja siihen sisältyvä työtaisteluoikeus on turvattu ILO:n sopimusten lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja Suomen perustuslaissa. Euroopan ihmisoikeussopimus on Suomessa voimassa lakina.

Jokainen järjestäytymätön työntekijä antaa äänensä epäoikeudenmukaiselle työntekijöiden oikeuksien poliittiselle poljennalle. Ammattiliitoilla on todellista voimaa ajaa työntekijöille ja työttömille paremmat ehdot. Tarvitsemme kuitenkin jokaisen palkansaajan mukaan, jotta onnistumme sataprosenttisesti turvaamaan ja parantamaan Sinun työelämäsi ja niitä sääteleviä ehtoja. Tule mukaan, niin autat itseäsi ja muita!

Päivi Niemi-Laine, puheenjohtaja

200
tuhatta
jäsentä

JHL:N AMMATTIALAT

- Ravitsemis- ja puhtausalan ammattilaiset
- Kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaiset
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset
- Tietotyön ja hallinnon ammattilaiset
- Tekniikan ja liikenteen ammattilaiset
- Turvallisuuden ammattilaiset

Seuraava
lehti
ilmestyy

31.10.

Motiivi

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton jäsenlehti / PL 101, 00531 Helsinki / motiivi-lehti@jhl.fi / motiivilehti.fi / Julkaisija Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry / Päätoimittaja Heidi Hänninen / Toimituspäällikkö Maarit Uusikumpu / Taitto Kati Ahonen ja Saija Heinonen / Toimittajat Saija Heinonen, Ulla Puustinen ja Hellevi Raita / Trafikki Kati Ahonen puh. 010 7703 368 / Sähköposti: etunimi.sukunimi@jhl.fi / Aikakauslehtien Liiton jäsen / JHL:n yhdistystysten kokousilmoitukset www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma / Mediamyynä Helsingin Mediamyynä Oy, 040 757 4062, toimisto@helsinginmediamyynä.fi / LT2017, 196 025 / ISSN 1795-7249 (printti) / ISSN 2341-8540 (verkkojulkaisu) / Paino Forssa Print 2017 / Toimituksen tilaama tai sille tarjottu aineisto julkaistaan ehdolla, että aineistoa voidaan käyttää myös osana julkaisijan sähköisiä tai muita jakelukanavia. Lehti ei vastaa tilaamatta lähetettyjen kirjoitusten ja kuvien säilyttämisestä eikä palauttamisesta. Motiivi painetaan suomalaiselle paperille.

Kolmannesta vahingosta lasku työntekijälle

JYVÄSKYLÄ PERII työntekijöiltään 500 euron omavastuun, jos nämä aiheuttavat vahinkoa käytössään olevalle kaupungin omalle tai leasing-kalustolle, esimerkiksi ajoneuvoille ja työkoneille. Maksuosoitus lähtee kolmannesta vuoden sisällä tapahtuneesta vahingosta, jos synnä on henkilön huolimattomuus tai tahallisuus.

Omavastuu on 500 euroa. Mikäli laitteen arvo on vähäisempi, peritään työntekijältä sen koko arvo.

Omavastuun käyttöönottoa perustellaan sillä, että kaupungin käyttöomaisuudelle tapahtuneet vahingot ovat kasvussa. Lisäksi vahinkoja on sattunut toistuvasti samoille henkilöille.

Viime vuonna kalusto- ja laitevahinkoja rekisteröitiin noin 320. Eniten kolhitaan perusturvan käytössä olevia autoja. Raskasta kalustoa vahingoittuu talvikunnossapidon ja pelastustoimen tehtävissä.

- Etenkin kotihoidossa työntekijöillä on kiire seuraavan asiakkaan luo. Pitäisi tapauskohtaisesti selvittää, miten ja miksi vahinko on syntynyt ennen kuin kaupunki karhuu omavastuuta, painottaa päluottamusmies **Hannu Tuderus**.

Linjaus on ollut voimassa kesäkuun alusta lukien. Sen tarkoitus on lisätä työntekijöiden huolellisuutta ja varovaisuutta, kun he käyttävät ja käsittelevät työnantajan omaisuutta.

”Yhdenvertaisuuden kannalta irtisanomislain muutos on ongelmallinen.”

Professori Seppo Koskinen Taloussanomissa 3.9.2018

Koko sosiaaliala suurennuslasin alle

Selvitys sosiaalihuollon ammattihenkilö- ja tehtävä-rakenteesta on parhaillaan työn alla. Professori (emerita) **Anneli Pohjola** on nimetty selvityshenkilöksi.

Tavoitteena on saada valtakunnallinen sekä maakuntakohtainen kuva sosiaalihuollon tehtävissä työskentelevien ammattihenkilöiden määrästä, saataavuudesta ja eläke- ja muusta poistumasta eri alueille ja tehtävissä. Selvitys kytkeytyy sosiaalihuollon ammattihenkilöiden uudistustarpeeseen ja valmistuu ensi kesään mennessä.

JHL:n jäsenistöön kuuluu runsaasti sosiaalihuollon, esimerkiksi vanhustenhoidon ja kehitysvamma-alan, tehtävissä työskenteleviä.

Aniharva ilmoittaa ikäsyrynnästä

Noin 90 prosenttia ikäsyrynnän kohteeksi joutuneista ei ilmoita asiasta työnantajalleen tai henkilöstön edustajalle. Tulos käy ilmi Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n kyselystä, johon vastasi yli 2 100 henkilöä.

Kahden viime vuoden aikana kuusi prosenttia vastaajista koki työnantajan syrjintää iän takia. Työkaverin syrjintää samasta syystä koki peräti 62 prosenttia vastaajista ja asiakkaan syrjintää 52 prosenttia.

Työtä hakiessa ikäsyrynnän kohteeksi joutuivat yli 55-vuotiaat. Työn loppuessa eniten ikäsyryntää kokivat 60 vuotta täyttäneet.

Työkavereiden ja asiakkaiden ikäsyrynnän kohteeksi joutuivat kyselyn mukaan useimmiten alle 35-vuotiaat, ja naiset useammin kuin miehet.

1/10

Vain yksi kymmenestä ilmoitti kokemastaan ikäsyrynnästä.

62 %

Peräti 62 prosenttia koki työkaverin syrjineen häntä iän takia.

yli 55 v

Työhönotossa yli 55-vuotiaat kokivat eniten ikäsyryntää.

Kiinteistökauppa uhkaa sote-työpaikkoja?

Jopa 300:n kunnallisessa palveluasumisessa, tehostetussa palveluasumisessa ja niiden tukipalveluissa työskentelevän työsuhte uhkaa päättyä Lappeenrannan seudulla. Näin käy, jos Etelä-Karjalan kunnat myyvät laajamittaisesti omia sote-kiinteistöjään ja jos niissä otetaan käyttöön palvelusetelit.

Imatra on jo myynyt useita sote-kiinteistöjä yksityiselle Attendolle, ja Lappeenranta, Ruokolahti, Savitaipale ja Luumäki suunnittelevat niistä luopumista. Tähän asti palvelut tuottanut Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpiiri Eksote aikoo vastavetona siirtää palvelusetelien käyttöön.

Eksoten nykyisille työntekijöille muutos on merkittävä, sillä palvelusetelien käyttöönotossa ei sovelleta työsuhteen mukaisia liikkeenluovutusta. Niinpä uusi palveluntuottaja ei ole velvollinen palkkaamaan henkilöstöä vanhoina työntekijöinä.

– Jos yrittäjä palkkaa entiset työntekijät, tehdään uudet työsuhteet ja todennäköisesti yksityisen sosiaalialan alimmilla taulukkopalkoilla, ennakoii JHL:n aluepäällikkö Hannu Repo.

Lue laajempi juttu Motiivin verkkolehdestä. Jutussa vertaillaan kv-tessin ja yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksen palkkoja ja muita työehtoja.

Palvelukeskus Ävik irtisanoi kaksi

Palvelukeskus Ävikin alkukesällä käynnistyneet yt-neuvottelut päättyivät kahden työntekijän irtisanomiseen. Neuvottelujen piirissä oli palvelukeskuksen 50 työntekijää, ja uhkana viiden työntekijän irtisanominen.

Vähentämistarve johtui taloudellisista syistä. Kunnat eivät ole myöntäneet maksusitoumuksia ja ohjanneet entiseen tapaan asiakkaita Hyvinkään Äviikkiin.

– Oli se järkytys, sillä nämä olivat ensimmäiset yt-neuvottelut 20 vuoteen. Työnantajan hyvällä tahdolla, henkilöstön aloitteellisuudella ja muutamilla eläke- ja tehtäväjärjestelyillä irtisanottavien määrä saatiin kuitenkin minimoitua, sanoo luottamusmies Eija Skyttä.

Ävikin omistaa Kuurojen Palvelusäätiö, ja se tarjoaa tehostettua palveluasumista kuuroille vanhuksille, muistisairaille, kehitysvammaisille ja mielenterveyskuntoutujille.

Ävikin lisäksi säätiöllä on toimipisteitä useilla paikkakunnilla. Yt-neuvottelut koskivat vain Ävikin yksikköä.

Kuurojen Palvelusäätiö on Suomen ainoa viittomakielisiä asumis- ja hoivapalveluja kuuroille tarjoava palveluntuottaja.

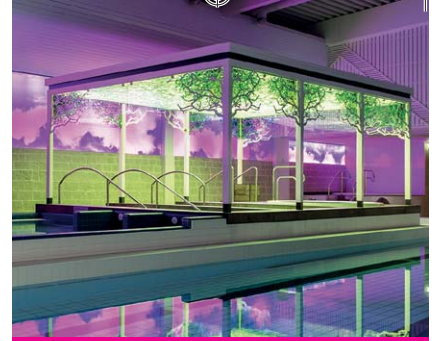
Annamarin tarina puhutteli

Motiivin viime numeron (7/2018) kiinnostavin artikkeli oli lukijoiden mielestä patkätyöstä kertonut juttukokonaisuus. Se oli otsikoitu nasevasti ”Löysässä hirressä”.

Kasvot patkätyölle antoi rovaniemelmäinen Annamari Koho, joka haastoi työnantajansa Lapin sairaanhoitopiirin kunta-yhtymän oikeuteen. Käräjäoikeuden mukaan työnantajalla ei ollut laillista perustetta ketjuttaa Kohon määräaikaista työsuhteita yksi toisensa perään.

Arpaonni suosi seuraavia palautteenantajia: Johannes Manninen, Ivalo, Lea Nuutinen, Siuntio ja Kari Kiiveri, Kallistahti.

ANNA PALAUTETTA tästä numerosta viimeistään 10.10. mennessä: motiivilehti.fi/palaute

KYLPYLÄ-TARJOUKSET

Tule nauttimaan elämyskylpylän lämmöstä

Superloma kahdelle 2 vrk

339€

Tarjous sisältää majoituksen rinnetalojen superiorhuoneissa tai vasta valmistuneissa ranta superiorhuoneissa, aamiaiset ja päivälliset nou-topöydästä sekä elämyskylpylän että kuntosalin käytön.

Koko perheen kylpyläloma 2 vrk

249€

alk. (2 aik. + 1-3 alle 15v lasta)

Tarjous sisältää majoituksen perhehuoneessa, aamiaiset sekä elämyskylpylän että kuntosalin käytön.

Tarjoukset ovat voimassa 18.11.2018 asti ja koskevat vain uusia varauksia.

VARAUKSET:

www.paivakumpu.fi
tai puh. 030 608 40

Varauksen yhteydessä tulee mainita koodi **MOT9**.

KYLPYLÄ HOTELLI
Paivakumpu

Ylhäntie 1, 09120 Karjalohja
puh. 030 608 40
myynti@paivakumpu.fi
www.paivakumpu.fi

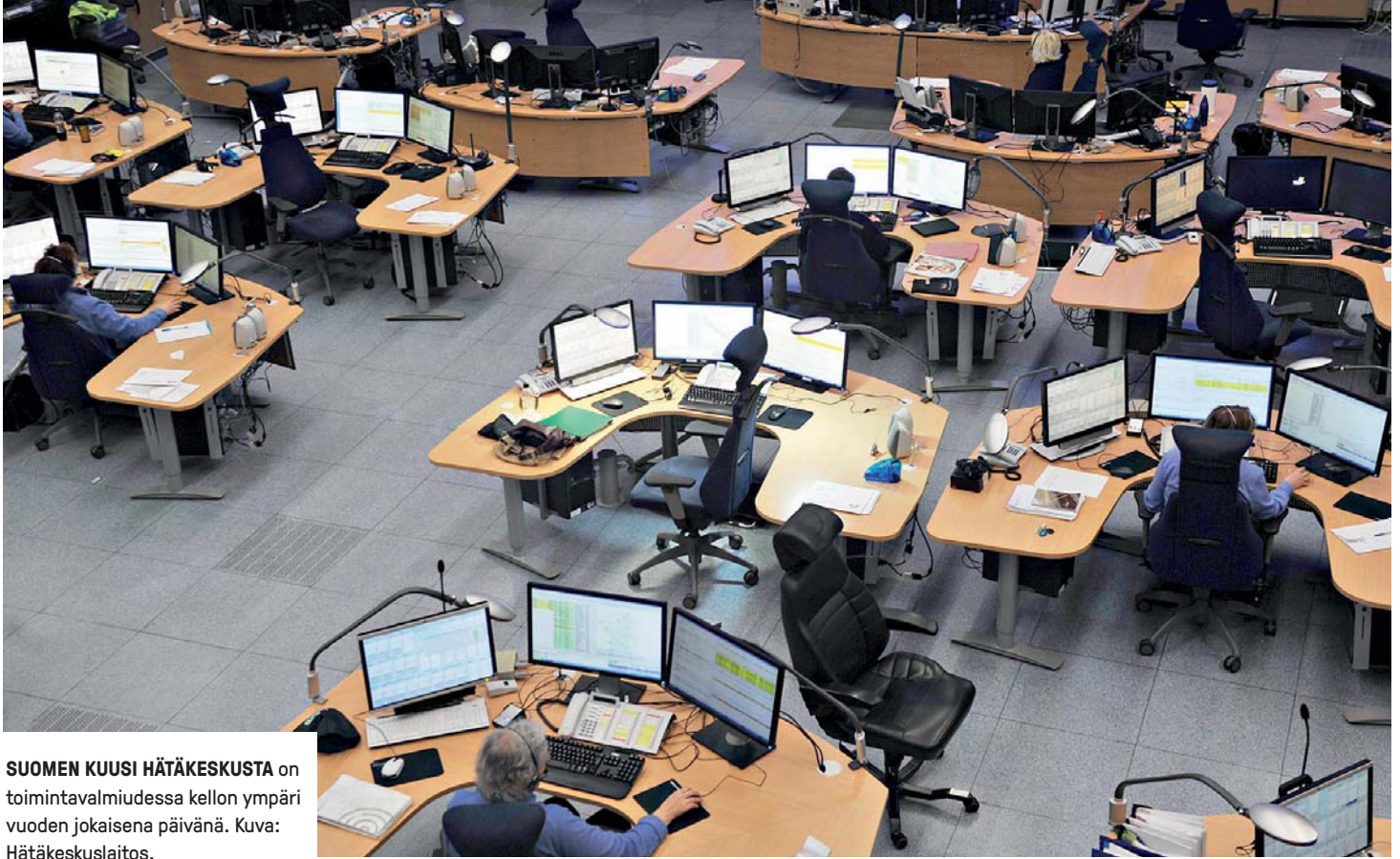
Kun hätä on suurin

JHL:läinen Jouni Lindqvist vastaa noin 5 500 hätäpuheluun vuodessa. Kiireisimpiä ovat viikonlopuillat ja -yöt sekä juhlapyhät. Myös kesäisin suomalaisille sattuu ja tapahtuu.

teksti Ulla Puustinen kuvat Timo Hartikainen

SUOMEN KUUSI HÄTÄKESKUSTA on toimintavalmiudessa kellon ympäri vuoden jokaisena päivänä. Kuva: Hätäkeskuslaitos.

Linja-auto syöksyi sillalta rautatiekiskoille perjantaina 24. elokuuta Kuopiossa. Turma laukaisi mittavat pelastustoimet, jotta vakavasti loukkaantuneet matkustajat saatiin nopeasti sairaalahoitoon.

Kuopion hätäkeskus sai ensimmäisen puhelun onnettomuuspaikalta kello 14.47.43 ja antoi viranomaishälytyksen minuuttia ja viittätoista sekuntia myöhemmin. Pelastuslaitoksen johtoyksikkö sai tiedon hälytyksestä 14.49.05, ja ensimmäinen ensihoitoyksikkö saapui kohteeseen vain nelisen minuuttia myöhemmin. Samaan aikaan Kuopion yliopistollinen sairaala valmistautui jo potilaiden vastaanottoon.

Nappisuoritus kaikilta osapuolilta, niin hätäkeskuksesta, Pohjois-Savon pelastuslaitoksesta kuin sairaalalta!

- Päivystäjän kannalta bussiturman kaltainen onnettomuus on aika helppo hoidettava. Kun mittasuhteet ovat noin massiiviset, paikalle hälytetään kaikki mahdollinen apu ja yksiköt, jotka ovat suinkin käytettävissä, sanoo hätäkeskuspäivystäjä **Jouni Lindqvist**.

Hän oli onnettomuushetkellä vielä kesälomallaan. Seuraavalla viikolla alkoivat työt, ja ensimmäisessä työvuorossaan Lindqvist vastasi hätäpuheluun, jossa henkilö uhkasi hypätä katolta.

- Soittajan puoliso oli kuollut hiljattain, ja soittaja oli ilmeisen itsetuhoisin. Tällä kertaa puhelu sisälsi poikkeuksellisesti myös huumoria, sillä hän kertoi seisovansa rivitalon katolla ja epäili, että tuskinpa hypyssä kuitenkaan henki lähtisi. Tein hälytyksen ja pidin puhelun auki niin kauan, että ambulanssi ehti paikalle ja vei henkilön terveyskeskukseen.

Turvallisuusala kiinnosti

Jouni Lindqvist valmistui hätäkeskuspäivystäjäksi Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston toiselta päivystäjäkursсилta, häke-kakkoselta, vuonna 2000.

- Koulutus on kehittynyt sen jälkeen huomasti, sillä silloinen muistutti enemmän palomieskoulutusta. Oli meillä letkunvetoakin, hän muistaa.

Ammatinvalintaan vaikutti nuoren miehen kiinnostus turvallisuusalaan kohtaan. Lindqvist oli hakenut armeija-aikanaan poliisiksi, mutta pääsykokeessa ei täpännyt. Sen jälkeen hän työskenteli tovin vartijana ja joutui silloin tällöin soittamaan hätäkeskukseen saadakseen poliisit paikalle.

- Ihmettelin, mikä tyyppi siellä vastasi puhelimeen. Otin selvää alasta, hain ja pääsin koulutukseen. Sillä tiellä olen.

Päivystäjän ura alkoi kotipaikkakunnalta Kouvolasta. Muutto Kuopioon tuli ajankohtaiseksi, kun kaikki Pohjois-Karjalan, Etelä- ja Pohjois-Savon ja Kaakkois-Suomen hätäpuhutus ohjattiin neljän keskuksen sijasta Kuopioon vuoden 2012 lopulla.

- Pullikoitiin hiukan muuttoa vastaan, mutta nykyään niin minä kuin perhe viihdymme täällä, Lindqvist sanoo.

Yli 400 000 puhelua vuodessa

Kuopion hätäkeskukseen tulee vuosittain yli 400 000 puhelua, joista runsas puolet johtaa tehtäväilmoituksiin eri viranomaisille. Tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla keskus välitti yli 123 000 tehtävää.

- Valtaosa tehtävistä välittyy terveydenhuollon ensihoitoyksiköille, toiseksi eniten poliisille ja kolmanneksi palo- ja pelastustoimelle. Sosiaalitoimen tehtävät ovat pienin ryhmä, mutta lisääntymään päin, kertoo keskuksen apulaispäällikkö **Sauli Jalonen**.

Kuopion hätäkeskuksen salihenkilöstön vahvuus on noin 90. Hätäkeskuspäivystäjiä on 70, ylisalipäivystäjiä 12 ja vuoromestareita kuusi. Valtaosa päivystäjistä ottaa vastaan hätäilmoituksia, lisäksi muutama työskentelee tehtäväseurannassa.

TYÖN LOMASSA hätäkeskuspäivystäjä Jouni Lindqvist (oik.) ehtii vaihtaa muutamman sanan Kuopion hätäkeskuksen apulaispäällikön Sauli Jalosen kanssa.

Päivystäjän työ on vastuullista ja pakkotahtista.

Heidän vastuullaan on huolehtia viranomaisyhteistyöstä ja hälyttää tarvittaessa lisää yksiköitä kohteeseen.

Päivystäjän työ koostuu pääasiassa puheluihin vastaamisesta, tehtävien kirjaamisesta ja avun hälyttämisestä. Sitä varten päivystäjä kysyy soittajalta hyvinkin yksityiskohtaisesti, mitä on tapahtunut.

- Avunsaanti perustuu päivystäjän tekemään riskinarvioon. Sen mukaan tehdään kiireellisyysluokitus ja hälytetään apua kohteeseen, Jouni Lindqvist selittää.

Paikkatieto olennaisinta

Tyypillinen päiväajan puhelu tulee kotihoitajalta, joka arvelee, ettei yksinään asuva vanhus enää pärjää kotona vaan tarvitsee ambulanssin.

- Jos kyse ei ole sairauskohtauksesta, ei tehtävä ole kaikkein kiireellisin. Jos taas potilas on tajuton tai vaikuttaa hengettömältä, on tosi kiire. Hälytys menee jonon kärkeen ja samanaikaisesti päivystäjä antaa soittajalle elvytysohjeita.

Hankalia tilanteita tulee päivittäin - ja varsinkin viikonloppuvuoroissa, jolloin keskimäärin joka toinen soittaja on enemmän tai vähemmän päihtynyt.

- Tapahtumapaikan sijainti on olennainen tieto avunsaannin kannalta, eikä sitä ole aina helppo nyhtää soittajalta.

Onneksi tekniikka on tullut avuksi. Android-puhelimella soittaessa paikkatieto välittyy automaattisesti hätäkeskukseen. Samoin soittamalla kännykkään ladatulla 112 Suomi -sovelluksella.

Älä aja ohi

Yleisestä auttamisvelvollisuudesta on säädetty tieliikennelaissa. Pelastuslaki puolestaan velvoittaa tekemään vaara- ja onnettomuustilanteessa hätäilmoituksen ja ryhtymään omaa kykyä vastaaviin pelastustoimiin. Niiden laiminlyönnistä voi seurata joko sakkoo tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Selvitä tilanne

Jos saavut ensimmäisenä kolaripaikalle, selvitä tilanne: mitä on tapahtunut ja kuinka moni on loukkaantunut. Älä aja ohi ja soita vasta kilometrien päästä.

Varmista turvallisuus

Varmista oma turvallisuutesi onnettomuuspaikalla. Laita autoon hätävilkut ja pue ylle huomioliivi.

Soita 112:een

Soita hätäkeskukseen. Käytä 112 Suomi -sovellusta, jos olet ladannut sen puhelimeen, sillä se välittää sijaintitiedot automaattisesti hätäkeskukseen.

Vastaa kysymyksiin

Vastaa päivystäjän kysymyksiin. Hän voi pyytää tarkennusta uhrien tilasta, kolarin luonteesta (nokkakolari, peräänajo tai kylkikosketus) tai siitä, pääseekö muu liikenne kolari-paikan ohi.

Toimi ohjeiden mukaan

Autu onnettomuudessa pahiten loukkaantuneita ensin, avaa tajuttomien ilmatiet ja tyrehdytä verenvuodot. Noudata päivystäjän ohjeita. Sulje puhelin vasta luvan saatua.

Kotimatalla työasiat pyyhkiytyvät mielestä.

Vaikein ja samalla rohkein päätös on olla hälyttämättä apua.

- Niinkin päivystäjä joutuu toisinaan menettelemään, mutta silloin pitää olla ehdottoman varma siitä, että avuntarvitsija pääsee omin avuin hoitoon.

Vastuullista ja pakkotahtista

Päivystäjän työ on paitsi kuormittavaa ja vastuullista myös pakkotahtista, koska puheluiden määrään ei voi itse vaikuttaa. Kuormittavimpia ovat juhlapyhät ja viikonloput sekä kesät, jolloin henkilöstö on lomien takia niukin.

- Arkisin puhelujen välillä saattaa olla viiden, jopa kymmenen minuutin tauko. Silloin ehtii viimeistellä edellisen puhelun tehtäväläpyn tai räplätä kännykkää. Jotkut päivystäjät kutovat sukia. Viime vuonna niitä lahjoitettiin yli 500 paria Lastenklinalle, kertoo Lindqvist.

Raskaimpia ovat Lindqvistin mukaan 12-tuntiset, aamuseitsemästä ilta-seitsemään kestävät työvuorot. Näitä ”koko päivä pilalla” -vuoroja sattuu onneksi harvoin.

Työasiat pyyhkiytyvät Lindqvistin mielestä viimeistään silloin, kun hän nousee työvuoron päätteeksi maastopyörän selkään ja polkee seitsemän kilometrin kotimatkan.

- Nuorempana saattoi jäädä pohtimaan, ehtikö apu ajoissa. Enää sitä ei mieti, koska asiaan ei voi jälkikäteen mitenkään vaikuttaa.

Palkitsevinta on, kun voi kiireellisissä hätätilanteissa auttaa.

- Se motivoi ja auttaa jaksamaan myös ne työhän kuuluvat raskaat ja vähemmän mukavat asiat. □

AMMATTINA hätäkeskuspäivystäjä

LUKUMÄÄRÄ
noin 500

KOULUTUS
hätäkeskuspäivystäjä-
tutkinto (90 op)

PALKKA
noin 3 550 e/kk (säännöllisen työajan ansio)

TYÖAIKA
jaksotyöaika, 8-12 t/vrk

FAKTA ALASTA

Hätäkeskuspäivystäjä valmistuu Pelastusopistosta Kuopiosta. Tutkinnon suorittaminen kestää 1,5 vuotta.

Pääsyvaatimuksena on joko lukion oppimäärä, yo-tutkinto, ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto. Pääsykokeeseen sisältyy psykologinen testi, kirjallinen koe, tietoteknistä valmiutta mittaava koe ja kielikoe.

Aloituspaikkojen määrä on juuri nostettu 36:een. Vuosittain käynnistyy kaksi kurssia (16 + 16). Eläkepoistumaan nähden valmistuvien määrä on liian pieni.

Päivystäjät työskentelevät kuudessa hätäkeskuksessa: Keravalla, Kuopiossa, Oulussa, Porissa, Turussa ja Vaasassa. Viime vuonna niissä vastaanotettiin lähes 2,7 miljoonaa hätäilmoitusta.

Hätäkeskuslaitoksen tavoitteena on, että 97 prosenttiin kaikista hätäpuheluista vastataan alle 30 sekunnissa ja 92 prosenttiin puheluista 10 sekunnissa.

Parhailaan valmistaudutaan uuden hätäkeskustietojärjestelmä Erican käyttöönottoon. Oulun ja Kuopion keskuksot ottavat sen käyttöön marraskuussa, muut ensi kevään aikana.

Elä täysillä – Turva turvaa

Kotona rentoudutaan, nautitaan, kerätään voimia.
Puuhataan, siivotaan, kokataan. Juhlitaan ja pyöritetään arkea.
Kotona myös sattuu ja tapahtuu, ja silloin on hyvä olla Turvassa.

Turvan kotivakuutus turvaa elämäsi tärkeimmän paikan ja rakkaimmat esineet.
Lue lisää osoitteesta turva.fi ja ole kotonasi kuin kotonasi.

Ulos toimistosta

Aluetoimistojen seinät eivät jatkossa määrittele, missä yhdistysten kanssa tehdään työtä. Lähipalvelumalli tuo JHL:n aluetoimistojen työntekijät kentälle palvelemaan jäseniä aiempaa suunnitelmallisemmin.

teksti Heidi Hänninen kuvat Juha Sinisalo, Monster Zstudio/Shutterstock.com

Satakunnan aluetoimiston aluepäällikkö **Seija Johansson** ja aluetoimitsija **Outi Kortelainen** hypäävät autoon ja suuntaavat elokuisena maanantai-iltapäivänä kohti Köyliön terveysasemaa, jossa heitä odottaa joukko oman alueen yhdistysaktiiveja. Aamulla kaksikko on jo ehtinyt tavata Porin kotihoidon työntekijöitä.

Satakunnan aluetoimisto on konkari lähipalvelutyössä, sillä vuodesta 2016 lähtien työntekijät ovat palvelleet alueen yhdistyksiä jalkautumalla niiden pariin. Työn tarkoituksena on saada yhä parempi kontakti oman alueen jäseniin, aktiiveihin, yhdistyksiin ja työnantajien edustajiin.

Satakunnan aluetoimistossa työskentelee kolme henkilöä, minkä vuoksi lähipalvelumallin toteuttaminen vaatii yhteistä työajan ja tekemisen suunnittelua. Suunnittelun pohjana on lähipalvelukalenteri, johon käynnit aikataulutetaan aina puoleksi vuodeksi eteenpäin. Kun aluepäällikön ja aluetoimitsijan muodostama pari on kentällä, päivystää palveluneuvoja toimistossa. Tällä hetkellä kenttäpäiviä on kaksi viikossa, ensi vuoden alusta lähtien yksi. Kenttäpäivän jälkeen käydään läpi kuluneen viikon aikana esiin nousseet asiat ja suunnitellaan seuraavan viikon käynnit.

- Tapaamme käynneillämme yhdistysten puheenjohtajia, pääluottamusmiehiä ja yhdistysten hallitusten jäseniä sekä työntekijöitä, jäseniä ja työnantajien edustajia. Yleensä keskustelemme yhdistyksen puheenjohtajan kanssa yhdistyksen ja sen hallituksen tilasta: Mitkä asiat ovat kunnossa, mitkä kaipaavat kehittämistä? Käymme läpi muun muassa yhdistyksen jäsenten ja maksavien jäsenten määrän, taloudellisen tilan, toimintasuunnitelman ja jäsenkehityksen, Seija Johansson luettelee työn sisältöä.

Tämän jälkeen sovitaan uusi tapaamisaika, jolloin kohdetaan yhdistyksen hallitus. Tapaamisessa hallituksen jäsenet sopivat yhdessä esimerkiksi muutaman kehittämiskohteen, joita he lähtevät viemään eteenpäin.

- Hankkeille nimetään vastuuhenkilöt sekä toteuttamisajan kohta. Sovimme myös noin puolen vuoden tai vuoden päähän uuden tapaamisajan, jolloin arvioimme, miten sovitut asiat ovat toteutuneet.

Tänä vuonna Satakunnassa on aloitettu erilliset tapaamiset pääluottamusmiesten kanssa. Tavoitteena on kartoittaa niiden tapaamisten avulla yhdistysten edunvalvonnallinen tila ja se, onko työpaikkaluottamusmiehiä tarpeeksi, tunnettaanko luottamusmiessopimus riittävän hyvin ja miten siitä pidetään kiinni.

- Voimme käydä läpi myös sellaisia edunvalvontakysymyksiä, joihin pääluottamusmies haluaa tukea, Seija Johansson korostaa.

Räätälöityä tukea

Satakunnan lisäksi lähipalvelutyötä tehdään jo muissakin JHL:n aluetoimistoissa. Vähitellen lähipalvelumallista tulee

JOUKKO KÖYLIÖLÄISIÄ työntekijöitä kokoontuu terveysaseman taukhuoneeseen keskustelemaan aluetoimiston Outi Kortelaisen ja Seijan Johanssonin (keskellä) kanssa työstään.

PERUSHOITAJA TARU VIITALA kertoo aluepäällikkö Seija Johanssonille työstään ja esittelee samalla kotihoidon asiakkaiden avainkaappia.

"Seinät eivät enää määrittele, missä työtä tehdään."

koko Suomessa osa arkea. Käytännössä työn sisältö ei muutu, mutta tekotavasta tulee entistä suunnitelmallisempi ja kehittävämpi.

- Menemme jatkossa lähipalvelussa lähemmäksi yhdistyksiä ja niiden jäseniä eli aluetoimistojen seinät eivät enää määrittele, missä työtä tehdään, kertoo alueellisen palvelutoiminnan koordinaattori **Nina Heikkilä**.

Heikkilän mukaan lähipalvelumallissa työnteon lähtökohtana ovat yhdistykset ja niiden tarpeet. Tämä tarkoittaa kullekin yhdistykselle nimenomaisesti räätälöityä tukea.

- Kaikelle toiminnalle mietitään oma tekemisen kaari. Kun tapaamme yhdistyksiä, sovimme, mitä asioita yhdistys tekee ja kehittää ja kaikki kirjataan ylös. Kun seuraavan kerran tavataan, tarkistetaan, onko näin tapahtunut. Lisäksi arvioidaan, mitä vaikutuksia kehittämistyöllä on ollut, Heikkilä kertoo.

Lisää voimaa aluetoimistoihin

Lähipalveluotteiden leviäminen merkitsee muutosta aluetoimistojen aukioloaikoihin.

- Jotta tämä työn tekemisen tapa on mahdollinen, ovat aluetoimistojen ovet jatkossa kiinni keskiviikkoisin. Tällöin ei siis ole päivystystä, vaan päivä on tarkoitettu jalkautumiseen, työn suunnitteluun ja arviointiin, Heikkilä kertoo.

Lisäksi aluetoimistoverkostoa on muutettu siten, että Etelä-Suomen ja pääkaupunkiseudun aluetoimistot ovat yhdistyneet Etelä-Suomen alue-

toimistoksi ja Keski-Suomen ja Pirkanmaan toimistot puolestaan Sisä-Suomen aluetoimistoksi.

- Lähtökohtana on ollut se, että suuremmalla henkilöstöresurssilla nämä aluetoimistot pystyvät tekemään lähipalvelutyötä paremmin. Työtä voidaan jakaa ja suunnitella eri tavalla, ja työntekijät jaksavat paremmin - toimisto ei ole enää niin haavoittuvainen, Heikkilä perustelee.

Sama ajatus pätee myös Oulun seudun aluetoimiston ja Kainuun toimipisteen tilanteeseen.

- Ajatuksena on, että näistä kahdesta tehdään yksi yhteinen Oulun seudun aluetoimisto. Henkilökunta olisi muodollisesti saman katon alla, mutta palvelu tuotettaisiin yhä lähipalveluna. Eli vaikka toimisto fyysisesti olisi Oulussa, sieltä liikutaan yhä Kainuun seudulle.

Tässä yhteydessä myös edunvalvonnan puhelinpäivystys uudistuu, sillä aluetoimistot ottavat ensisijaisen vastuun neuvontanumeroon vastamisesta. Puhelinnumero pysyy ennallaan, mutta soittajat valitsevat jatkossa alueen ja aluetoimiston valintapainikkeella. Muutoksen jälkeen puhelut ohjautuvat soittajan omaan aluetoimistoon. Samalla palvelun nimi on muuttunut työsuhdeneuvonnaksi.

- Näin on saatu aiempaa enemmän vastaajia palvelemaan jäseniä. Tällä tavalla töitä tehdään oikeassa paikassa eli siellä, missä asioihin pystytään vaikuttamaan eniten. Puheluun vastaa henkilö, joka tuntee alueen yhdistykset ja niiden

toimijat - joskus jopa työpaikat. Tarvittaessa hän pystyy ohjaamaan soittajan suoraan edunvalvontaketjun luottamusmiehele.

Perustyötä kentällä

Nina Heikkilä muistuttaa, että lähipalvelutyötä tehdään nimenomaan yhteistyössä yhdistysten kanssa.

- Työssä kunnioitetaan yhdistysten toimintaa. Voimme tuoda esille erilaisia hyväksi koettuja toimintatapoja, mutta yhdistykset pohtivat itse, olisiko niistä hyötyä. Alueoimistot eivät pakota yhdistyksiä tekemään mitään, mistä ei koeta olevan hyötyä omalle toiminnalle.

Aluepäällikkö Seija Johanssonin mukaan lähipalvelu on otettu Satakunnassa erittäin hyvin vastaan.

- Henkilökohtaiset kontaktit ja tapaamiset ovat luoneet yhteenkuuluvaisuuden tunnetta, luottamusta ja iloa työpäivään. Parityöskentely on hyvä asia, vaikka se sitookin kaksi työntekijää. Tämä on kuitenkin sitä perustyötä, jota tulee tehdä pääasiassa kentällä eikä toimiston seinien sisällä.

Nina Heikkilä uskoo, että lähipalvelusta saatavat hyödyt ulottuvat aina yksittäiseen jäseneseen asti.

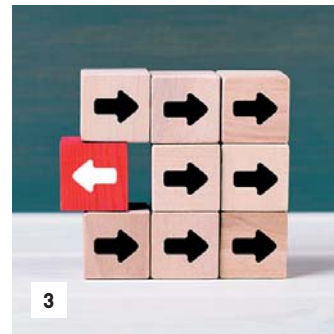
- Lähipalveluun kuuluvien työpaikkavierailujen ja ammattialatoiminnan kautta JHL:n jäsenet saavat konkreettisesti omaan työpaikkaan tai alaan liittyvää toimintaa. Toisaalta yhdistysten toiminnan tukeminen varmistaa myös sen, että kaikkia jäseniä palvellaan yhtä laadukkaasti. □

Yksilöllistä ja suunnitelmallista työtä

Etelä-Suomen alueoimiston toimitsija **Lauri Vihervä** tarkasteli tuoreessa ay-toimihenkilötutkinnossaan lähipalvelumallia sekä sen soveltamista erityisesti Etelä-Suomen alueelle. Tutkinnon yhteydessä hän löysi ainakin neljä tekijää, jotka ovat leimallisia lähipalvelutyölle ja erottavat sen muusta aluetyöstä.

1

3

2

4

1 Suunnitelmallisuus

Jokainen lähipalvelukäynti suunnitellaan ennakkoon. Sovitut asiat kirjataan ja tallennetaan liiton järjestelmiin. Asioiden toteutusta seurataan ja yhdistyksiä aktivoidaan säännöllisesti myös tapaamisten välillä esimerkiksi puhelimitse.

2 Tavoitteellisuus

Toiminnalle asetetaan tavoitteet, joiden toteutumista seurataan. Tavoitteena on, että yhdistykset

pystyvät toimimaan paremmin ja itsenäisemmin.

3 Yksilöllisyys

Lähipalvelupäivän toteutus sekä erilaiset tukimuodot räätälöidään kullekin yhdistykselle erikseen niiden tarpeiden mukaan.

4 Laaja-alaisuus

Lähipalvelutyö sisältää kaikkia liiton työmuotoja, kuten järjestämistä, ammattialatoimintaa, edunvalvontaa tai järjestötoimintaa.

600

YHDISTYSTÄ
lähipalvelutyön
kohteena.

10 000

AKTIIVIA
on liiton voimavara. Lähipalvelulla
tuetaan heidän työtään.

NIMI
Jyri Sarajärvi

KOTIPAIKKA
Jämsä

KOULUTUS
lähihoitaja

LUOTTAMUSTOIMET
ts-valtuutettu,
Jämsänjokilaakson
JHL:n sihteeri

PERHE
vaimo ja kaksi lasta

HARRASTUKSET
opiskelu, ensiapu-
päivystys hiihto-
keskuksessa,
laskettelu ja hiihto

Jyri jäi kerrasta koukkuun

Jyri Sarajärvi, 37, on yksi JHL-opiston ahkerimmista opiskelijoista. Jämsäläinen lähihoitaja suuntaa neljä tai viisi kertaa vuodessa Helsinkiin kurssille.

teksti Ulla Puustinen kuvat Hanna-Kaisa Hämäläinen

JHL:n Jämsän entistä pääluottamusmiestä **Arja Lehtimäkeä** on kiittäminen siitä, että **Jyri Sarajärvi** kiinnostui JHL:n tarjoamasta jäsenkoulutuksesta.

Ensin Arja houkutteli liittoon ja sitten yhdistyksen aktiivitoimijaksi. Kun minut valittiin luottamus-tehtäviin, hän patisti minut opiston kursseille. Jän opiskeluun kerrasta koukkuun, hän myöntää.

Sarajärven kurssihistoria on vaikuttava, kahden A4-arkin pituinen. Ensimmäinen merkintä on vuodelta 2010 ja tuorein viime huhtikuulta.

Suoritettuja kursseja on kaikkiaan liki 40, esimerkiksi luottamusmiestiedon ja työsuojelun perus- ja jatkokurssit, edunvalvonnan ja yhteistoiminnan johdantokurssi, hyvän kohtelun edistäminen työpaikalla, sopu-valmennus ja työpaikan sisäilma kuntoon -kurssi.

Lisäksi Sarajärvi on suorittanut vuosina 2014-2015 työyhteisöneuvojan koulutusohjelman, johon sisältyi lähiopetusjaksojen lisäksi itsenäistä opiskelua ja loppuyö.

Mikä vetää JHL:n kursseille?

- Olen kiinnostunut kaikesta uudesta. Jos kulkee aina samoja polkuja, laitostuu herkästi, Sarajärvi perustelee.

Toinen yhtä tärkeä motivaattori lähteä kurssille on hänen mielestään verkostoituminen muihin liiton aktiivitoimijoihin.

- Parasta on, kun tapaa jäseniä eri puolilta Suomea ja kuulee, miten heillä on asiat hoidettu. Niitä oppeja voi sitten soveltaa omalla työpaikalla, edunvalvonnassa ja yhdistystoiminnassa.

"Yhteisöllisyys itsestä kiinni"

Peruskoulussa Jyri Sarajärvi oli keskittason oppilas, ei hikipinko mutta ei takarivin taavikaan.

- Pyrin keskittymään ja kuuntelemaan tunnilla. Läksyt tein yleensä koulupäivän aikana, hän kertoo.

Peruskoulun työelämän tutustumisjaksolla syntyi kiinnostus hoitoalaan, ja niinpä Sarajärvi opiskeli lähihoitajaksi. Myöskään työssään hän ei ole juuttunut samoille sijoille vaan hakenut vaihtelua.

- Tein monta kesää sijaisuuksia Jämsän kaupungilla ja olin talvet rinneapuna laskettelukeskuksessa. Kun kaupunki perusti vakituisten sijaisten varahenkilöyksikön, siirryin kokonaan kaupungille.

Pian sen jälkeen hänelle alkoi kertyä ay-luottamus-tehtäviä, joiden hoito vaati kouluttautumista.

- Auto alle ja varhain aamusta kohti Karjaata ja opistoa. Siellä se oli keskellä metsää, hän muistaa ensimmäisen saapumisensa kurssille.

Raseborg-opiston muuttoa Helsinkiin hän ei pidä pahana.

- Yhteydet ovat paremmat. Tulen nykyään junalla, ja matka Jämsästä Helsinkiin taittuu vajaan kolmessa tunnissa.

1 JÄMSÄLÄINEN JYRI SARAJÄRVI

on kouluttanut itseään systemaattisesti JHL-opiston kursseilla vuodesta 2010 lähtien. Kurssitehtävät ja harjoitustyöt hän tekee tavallisesti keittiön pöydän ääressä.

2 AAMUVARHAIN AUTON RATTIIN ja

suunta kohti Jämsän rautatieasemaa ja sitten Helsinkiä ja JHL-opistoa. Matka taittuu vajaan kolmessa tunnissa.

3 TYÖYHTEISÖNEUVOJAN KOULUTUS-

OHJELMAN loppuyönä Jyri Sarajärvi laati uusien työntekijöiden perehdytysohjelman Jämsän kaupungille. Se on edelleen perehdyttämisen työkaluna.

4 VERKOSTOITUMINEN muiden JHL:n

jäsenten ja aktiivien kanssa sujuu opiskelun ohessa luontevasti.

Jotkut opiskelijat haikailevat edelleen Raseborg-opistoa, jossa porukka pysyi nykyistä tiiviimmin koossa.

- Pysin itse olemaan kurssilla aktiivinen ja kyselemään muilta niin oppitunneilla kuin vaikka ruokapöydässä, ja kannustan muitakin siihen. Yhteisöllisyys on meistä itsestä kiinni.

Kunnon perustelut työnantajalle

Sarajärvi toimii kolmena päivänä viikossa työsuojeluvaltuutettuna ja työskentelee muut ajat lähihoitajana Jämsän Terveys Oy:n varahenkilöyksikössä.

Kurssipäiviin hän käyttää luottamustoimen hoitoon tarkoitettua työaikaa ja saa päiviltä normaalin palkan. Työnantajan vaihdos kaupungista yksityiseen yritykseen ei ole vaikuttanut kurseille pääsyyn.

- Laadin jo syksyllä itselleni seuraavan vuoden koulutuskalenterin, johon valitsen oppimisen kanalta 4-5 keskeistä kurssia. Perustelen työnantajalle kirjallisesti, miksi ne hyödyttävät niin työntantajaa kuin koko työyhteisöä, hän kertoo.

Vain kerran työntäjä on evännyt häneltä yhden kurssin, mutta silloinkin osallistumisesta päästiin keskustelun jälkeen sopuun.

- En tule opiston kurssille tappamaan aikaa vaan oppimaan uutta. Painotan opinnoissa suunnitelmallisuutta ja omaa aktiivisuutta. Silloin kurssista saa parhaan hyödyn. □

JHL kouluttaa

Löydät tiedot vuoden 2019 kurseista JHL-opiston verkkosivulta. Alla muutamia poimintoja kuluvaan syksyn kurssiannista. Lue lisää: jhl.fi/kurssit

Ammatilliset opintopäivät

JHL:n ammatilliset opintopäivät kannustavat oman ammattitaidon kehittämiseen ja laajentamiseen. Ne ovat ammatillista täydennyskoulutusta ja rinnastettavissa työnantajan kustantamaan henkilöstökoulutukseen, kun työnantaja osallistuu kustannuksiin maksamalla kurssimaksun ja sallimalla osallistumisen työaikana. Voit sopia työnantajan kanssa koulutuksen liittämisestä osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

Turvallisuusalan ammatilliset opintopäivät, 2 pv, 22.–23.11., JHL-opisto

Kohderyhmä: turvallisuusaloilla työskentelevät sekä aloille opiskelevat kaikkialta Suomesta. Haku päättyy 15.10.2018.

Tekniikan ja liikenteen ammatilliset opinto-päivät, 2 pv, 29.–30.11., JHL-opisto

Kohderyhmä: opintopäivät on liikenne- ja logistiikka-aloilla, kiinteistönhoidossa ja korjausrakentamisen parissa työskenteleville sekä alan opiskelijoille. Osallistua voi kaikkialta Suomesta. Haku päättyy 22.10.2018.

Ravitsemis- ja puhtausalojen ammatilliset opintopäivät, 2 pv, 29.–30.11., Jyväskylä

Kohderyhmä: ravitsemis- ja puhtausalojen ammatilliset, yhdistelmätehtävissä työskentelevät ja aloille opiskelevat jäsenet Sisä-Suomen ja Pohjanmaan alueilta. Haku päättyy 22.10.2018.

Innosta ja kannusta – vapaaehtoistoiminnan johtamisen kurssi, 3 pv, 26.–28.11., JHL-opisto

Kurssi on avoin kaikille aiheesta kiinnostuneille aktiiveille, suosittelaa erityisesti puheenjohtajille. Kurssilla tutustutaan vapaaehtoistoiminnan johtamiseen, aktiivien motivoimiseen sekä yhdistyksen toiminnan kehittämiseen. Haku päättyy 22.10.2018.

Viherpeukalo Kärkölästä

Arja Lammi-Ruohosen puutarhassa kaikki on suurta: kesäkurpitsa on yli 60-senttinen ja painaa 30 kiloa, auringonkukka kurottelee neljän metrin korkeuteen ja tomaattia pitää kannatella kaksin käsin.

teksti Ulla Puustinen kuva Sami Perttilä

Kärköläisellä **Arja Lammi-Ruohosella** on Suomen ennätys eksoottisessa lajissa: hänen kasvatamansa auringonkukan kukinnan halkaisija on 60 senttiä. Ennätys syntyi vuonna 2015, jolloin heinäkuussa oli vain kolme hellepäivää. Elokuu oli sitten sitäkin lämpimämpi, yli 25 asteen päiviä kertyi 15.

Mitä muuta kuin lämpöä ja aurinkoa suomenennätyskukinnan kasvattaminen vaatii?

- Paljon vettä ja roppakaupalla tuuria! Sitä on puutarhurilla oltava aina matkassa.

Kuka tai mikä nämä kasvien Suomen ennätykset mittaa ja noteeraa?

- Suomen Jättikasvisyhdistys, joka järjestää vuosittain lajin SM-kisat.

Mistä jättikasvisharrastuksesi sai alkunsa?

- Paikallinen maatilan emäntä **Maija Karvinen** houkutteli mukaan. Hän antoi long gourd -taimen ja käski kasvattaa siitä pitkän. Pitkä kurpitsa siitä tulikin, ja sen kanssa osallistuimme mieheni **Timon** kanssa ensimmäisiin SM-kisoihin. Samalla liityimme Jättikasvisyhdistykseen.

Mitä iloa tai hyötyä yhdistykseen kuulumisesta on?

- Jäsenmaksu on 20 vain euroa vuodessa, ja sen vastineeksi saa neuvoja ja siemenpussin vuosittain.

Kasvun elementit löytyvät siis pussista?

- Kyllä, ne ovat kasvien geeneissä. Jos tavallisen kyssäkalin tai palsternakan kasvattaa isoksi, siitä tulee maultaan puiseva. Jättikasviksen siemenistä syntyy kokoa, näköä ja makua.

Syöttekö kasvattamanne jättikasvikset?

- Kyllä. Esimerkiksi kurpitsasta valmistan hilloa, johon lisään omenaa ja jonka maustan kanelilla. Teen kurpitsasta myös pikkelssiä, käytän sitä leivontaan ja lisään keittoihin tai muiden uunijuuresten joukkoon tai syön raasteena. Isännän brauvuuri ovat jättikurpitsapihvit.

Kaikki käytetään hyväksi?

- Talo on köyhtynyt, kun yhden lantun pitää riittää joulun lanttulaatikkoon. Yhtenäkin jouluna sain jättilantun juuri ja juuri mahtumaan viiden litran kattilaan.

Kuinka aikaisin kylvätte siemenet?

- Yleensä vasta huhtikuun lopulla, ensin ruokkuun ja sitten pikkutaimina maahan. Jotkut kylvävät jo tammikuussa, mutta me emme ole harrastuksen suhteen niin tosissamme.

Mitä jättikasviksia ja -juureksia olet tänä kesänä kasvatanut?

- Kakria (pitkä meloni eli armenialainen kurkku), kurpitsaa, lanttua, punajuurta, kyssäkaalia, sipulia ja maissia puutarhassa. Kurkuille, tomaateille, paprikoille ja chileille on paikka kasvihuoneessa.

Eikö kesä ollut turhankin kuuma ja vähäsateinen?

- Kesä meni kastellessa, aamulla aloitettiin, päivä huilattiin ja iltakuuden uutisten jälkeen mentiin taas kastelemaan. Onneksi vettä ei tarvitse kantaa käsin, vaan se saadaan läheisestä Valkjärvestä. Timo tuo sen kolmen kuution tankissa traktorin lavalla.

Miten viime vuoden SM-kisat sujuivat?

- Hyvin. Voitin kakrin kasvatuksen 59 sentin pötkylällä ja sijoituin kolmanneksi kurkun ja paprikan kasvatuksessa. Kurkku painoi melkein neljä kiloa ja paprika 215 grammaa.

Millä kasveilla aiot osallistua syyskuun lopun SM-kisoihin?

- Kakrilla ja ehkä amarantilla. Kakri on esimitattu ja kisaan hyväksytty, pituutta on tasan metri. Amaranttia, eli jänönhäntää, kasvaton kokeeksi.

Sekä sinulla että miehelläsi on puutarhurin koulutus. Onko se välttämätön, jotta voittaa Suomen mestaruuden?

- Ei, mutta koulutuksesta, kasvien tuntemuksesta ja viljelykokemuksesta on hyötyä.

Tarvitaanko kasvun ihmeeseen hevosenlantaa, kanankakkaa tai keinolannoitteita?

- Jotkut käyttävät, mutta meille on riittänyt kaupan kastelulannoite kerran viikkoon. Hevosen lantaa olisi tarjolla, mutta sen mukana saattaisi tulla kotiloita. Pysykööt kotilot muualla. □

ARJA LAMMI-
RUOHONEN

ikä 67

KOTIPAikka
Kärkölä (Lappila)

KOULUTUS
puutarhuri,
kodinhoitaja

TYÖ
eläkkeellä

PERHE
aviomies Timo

HARRASTUKSET
puutarhanhoito,
patikointi

Motiivini

MIKÄ JÄTTIKASVISTEN KASVATUKSESSA VIEHÄTTÄÄ?

Tämä on hiukan erikoisempaa kuin tavallinen puutarhaviljely. Jättikasvien vuoroviljely on omiaan parantamaan maata, ja sato on aina yllätys. "Tavara" on joka tapauksessa isompaa kuin mitä peukalon ja etusormen väliin mahtuu.

KUINKA KALLIS JA AIKAA VIEVÄ HARRASTUS ON?

Aikaa ja rahaa ei hyvässä harrastuksessa lasketa!

MILLAINEN ON TYYPILLINEN JÄTTIKASVISYHDISTYKSEN JÄSEN?

Enimmäkseen harrastajat ovat keski-ikässä tai sen ylittäneitä, mutta muuten meitä on joka junaan.

Kuuluvatko koti-asiat työpaikalle?

Yksityiselämässä sattuu ja tapahtuu. Kannattaako omista asioista kertoa työpaikalla?

teksti Virve Järvinen kuvitus Susanna Tuononen

Kotiasiat eivät kuulu työpaikalle. Näin meille on toivotettu kautta aikain, mutta ajat ja tavat muuttuvat. Siviili- ja työminän välinen rajakin on hälventynyt.

- Ihmiset arvostavat nykyään epätäydellisyyttä, ja siviilielämässä särmiä riittää avioerosta sairauksiin. Täydellistä elämää elävän seura ei kiinnosta, sillä silloin oma minä alkaa tuntua huonolta, organisaatiososiologi **Camilla Reinboth** toteaa.

Yksityisasiat ovat kuitenkin aina läsnä työssä, sillä ihminen ei voi paloitella itseään kahdeksi erilliseksi yksilöksi. Siviilielämän tapahtumat näkyvät työpaikalla sekä käytöksessä että työpanoksessa.

- Työtovereilla on oikeus saada selitys kollegan muuttuneeseen käytökseen tai heikentyneeseen työpanokseen. Toisen kotiolot voivat välillisesti lisätä muiden työmäärää.

Kollegalle kyllä, esimiehelle ehkä

Koko työyhteisölle ei tarvitse selvittää, mitä mielen päällä on. Usein riittää, että kertoo lähimmille työtovereille. Ihmiset vetävät asioista herkästi omat, yleensä väärät johtopäätökset, jolleivät he saa tilanteeseen selitystä. Omista tulkinnoista on puolestaan lyhyt askel juuruihin.

- Omista asioista kannattaa kuitenkin olla hiljaa, varsinkin jos et luota työtovereihin, Reinboth huomauttaa.

Silloinkin on hyvä vaieta, jos työtiimin jäsenet vaihtuvat tiuhaan. Kiinnostavat asiat kun voivat kantautua siirtyvän ihmisen mukana paikasta toiseen.

- Lisäksi osa meistä kavahtaa sitä, että puolittunut alkaa avautua. Yleensä kerromme yksityisasiasta vain niille, jotka tuntemme ja joihin luotamme. Siksi on hämmäntävää, jos itse koemme olevamme tuttavina ja toinen käyttäytyy kuin luottostävä. Koemme, että henkilökohtaisia rajojamme rikotaan.

Yksityisasioiden kertomista esimiehelle kannattaa miettiä vieläkin tarkemmin. Kertominen on perusteltua silloin, kun tiedolla on merkitystä työsuhteen ja työn sujuvuuden kannalta. Pahimmillaan kertomatta jättämisestä, mutta myös kertomisesta, voi olla työsuhteen jatkoon kannalta ikäviä seurauksia.

- Jos työpaikalla on yt-neuvottelut tai uudelleenjärjestelyjä tulossa, ei välttämättä ole järkevää paljastaa, että mielessä on työtä tärkeämpiä asioita.

Lyhyesti riittää

Sairausdiagnoosit ja parisuhdepulmat ovat monen arkea. Joskus harmaa arki saa kultareunansa veikkausvoitosta tai perinnöstä. Isoilla asioilla on kuitenkin vaikutusta myös muihin.

- Ne voivat herättää kateutta ja haitata työilmapiiriä. Esimerkiksi perintö ei vaikuta työntekoon, joten sen kertomista kannattaa harkita.

Siksi olisikin aina hyvä miettiä ensin itsekseen, miksi avata suunsa. Ellei hyvää syytä löydy, on parempi vaieta.

- Esimerkiksi lapsenlapsen syntymä on yleensä iloinen asia. Sen sijaan tasaiseen tahtiin tulevat kuvat pienokaisesta voivat työkavereista olla jo jotain ihan muuta.

Jos asioista päättää kertoa, kannattaa pysytellä otsikko-tasolla. Eronnut voi sanoa, että oma alakulo tai kireys ei johdu työtovereista, vaan avioerosta. Jotta kukaan ei jäisi vatvomaan kuulemaansa, voi vakuuttaa olevansa kunnossa. Fiksu työtoveri ymmärtää eikä asiasta enää keskustella.

Huomenta kaikki!

Asioista kertominen helpottuu, jos työyhteisön ilmapiiri on avoin. Siitä huolehditaan esimerkiksi huomaamalla toinen ja antamalla hänen kokea, että on tullut nähdyksi. Yksinkertaisimmillaan muistetaan tervehtiä ja kiittää työtoveria. Jos yhdessä ollaan päivittäin, saa keskustelu tästä syventyäkkin.

- Työtoverin siviilisäätty ja rakkain harrastus ovat asioita, jotka tekevät työtoverista inhimillisen ja joiden tietäminen lähentää.

Kahvitauolla kerrottavien asioiden ei tarvitse olla suuria: television ohjelmasuosikit, ruokareseptit ja lempilennkipolut voi jakaa muiden kanssa.

- Itselle tärkeiden asioiden kertomisesta tulee hyvä olo. Se vaikuttaa käyttäytymiseen ja luo työpaikalle myönteistä virettä. □

5 VINKKIÄ KUUNTELUUN

MUISTA MYÖTÄTUNTO

Kerro, että olet pahoillasi tapahtuneesta ja otat osaa.

OLE OLKAPÄÄNÄ

Älä mieli, mitä sanoisit. Anna lupa puhua. Sinä olet läsnä ja kuuntelet.

TEE TUNTEILLE TILAA

Unohda tulkinnat ja ratkaisut. Sinun tehtäväsi on tukea, ei ratkoa.

VÄLTÄ VÄHÄTTELY

Ihminen voi surra vaikka kultakalan kuolemaa. Arvottomalla vähättelet toisen tunteita.

OHJAA ETEENPÄIN

Työtoveri ei ole terapeutti eikä lääkärinä. Jos tilanne on hankala, ohjaa hakemaan apua.

Koko työyhteisölle ei tarvitse selvittää, mitä mielen päällä on.

Hiljennä hölösuu

Lomasuunnitelmien ja lasten harrastusten jatkuva jakaminen voi ärsyttää työyhteisössä. Kun työtoveri kertoo suulaasti suunnitelmistaan tai tuuppaa toistuvasti loma- ja perhekuvia muiden eteen, on palautuminen kaukana. Mitä tällaiselle häirikölle voi tehdä?

– Aina voi vedota omiin kiireisiin. Sanoa, että oli kiva katsella kuvia, mutta nyt on pakko poistua. Voit myös todeta, että pitää päästä vessaan, **Camilla Reinboth** vastaa.

Jos samat kuvat ja puheet toistuvat, voi hyvinkin sanoa, että nämä ovatkin jo tuttuja juttuja. Höpöttäjältä ei kannata kysyä mitään, sillä kysymykset antavat toiselle aiheen jatkaa.

Ellei toinen vieläkään ymmärrä vaieta, kannattaa keskustelu kääntää toiseen asiaan. Se onnistuu esimerkiksi kysymällä: ”Saisinko minä vuorostani kertoa yhden jutun?”. Tällä tapaa voi vähitellen ohjata toista parempaan, tasapuoliseen vuorovaikutukseen.

AINA EI OLE PAKKO kuunnella työkaveria. Voit tarvittaessa vedota kiireeseen tai poistua vessaan. Joskus voit myös pyytää puheenvuoroa.

Pelottaako ilmastonmuutos?

ILMASTON lämpeneminen ja sen seuraukset uhkaavat viedä elämisen edellytykset maapallolta. Lämpeneminen pitäisi pysäyttää, eikä aikaa ole hukattavaksi.

Pelottaako ilmastonmuutos? Vai ohitatko asian olankohautuksella? Entä mitä elämäntapamuutoksia olet tehnyt, jotta globaali uhka väistyisi ja ihmiskunta ja luonto säilyisivät?

Kysyimme asiaa kolmelta uhkat tiedostavalta raatilaiselta.

TULEEKO MIELEESI KYSYMYS,
jonka haluat esittää JHL:n jäsenille?
Lähetä se osoitteeseen motiiviraati@jhl.fi

Jaana Silvo
siivoaja
RUOKOLAHTI

Ilmastonmuutos ei pelota, mutta huolestuttaa. Omalla huoliasteikolla se tulee kuitenkin vasta luonnon ja vesistöjen saastumisen jälkeen.

Minulla on koiria ja asun maalla, missä ei ole julkista liikennettä. Siksi en voi kokonaan luopua auton käytöstä, mutta pyrin tekemään osan noin kolmen kilometrin työmatkoista pyörällä. Lihan syöntiä olen myös vähentänyt, enkä juuri matkaile ulkomailla.

Omakotitalo pysyy lämpimänä varaavan takan, ilmalämpöpumpun ja yösähkön avulla. Jos nyt rakennettaisiin taloa, otettaisiin maalämpö, vaikka se onkin hankintahinnaltaan korkeampi.

Vaatteita ja muita kulutus-työvälineitä ostan harvaksen, satsaan laatuun ja kestävyys.

Petri Marjeta
tutkija
HELSINKI

En menetä yöuniani ilmastonmuutoksen takia, mutta se olisi kyllä tarpeeksi hyvä syy nukkua huonosti!

Minulla ei ole ajokorttia eikä autoa, tuskin tulee koskaan omaan maahan. Käytän arkiliikumisessa julkisia. Lisäksi kävelen tai liikun omalla tai kaupunkipyörällä. Lihaa syön keskimäärin kerran viikossa, punaista lihaa tuskin ollenkaan. Kasvispainotteisuus johtuu eettisistä ja osin ympäristönsuojelun ja terveyteen liittyvistä syistä.

Ulkomaan matkoista kannan hiukan huonoa omaatuntoa, ja olen niitä vähentänyt. Jos matkustan, löytyy kohde yleensä Euroopasta.

Asun kerrastalossa, enkä voi sen lämmitysratkaisuihin vaikuttaa. Ostan vain vähän uutta ja kierrätän.

Lea Päivärinne
palveluesimies
TAMPERE

En pelkää omasta puolestani, mutta olen huolissani tulevien sukupolvien takia.

Henkilökohtaisessa elämässä kiinnitän huomiota roskan määrään ja elintarvikehävikkiin. Olen ahkera kierrättäjä ja ostan vain tarpeeseen. Menen töihin bussilla, toisinaan myös jalan tai pyörällä. Kotimaan matkat tehdään perheen vaatimuksesta omalla autolla. Lento-matkailua ei harrasteta, koska matkoja tehdään vain kotimaassa.

Syön lihaa, mutta aivan ruokaympyrän mukaisesti. Sen osuus on korkeintaan neljännes päivittäisestä ravinnosta.

Uskon, että arjen valinnoilla on merkitystä ilmastonmuutoksen torjumisessa kunhan tarpeeksi moni muuttaa kulutustottumuksiaan.

På plats med ungdomarna

Fältarna på Åland ska hjälpa unga innan de spårar ur.

text Hellevi Raita foto Robert Jansson

Det är fredag kväll och det är tomt på gatorna i Mariehamn som blivit nedstänkt av regn. Fältaren **Sandra Jourdan** rattar in den svarta bilen med texten Fältare på en innergård. På S-markets lastbrygga sitter två tjejer som vinkar glatt till Jourdan och kollegan **Simon Påvals**. Från ett undanskymt hörn lunkar två killar fram till bilen.

- Tjena! Läget? ropar Jourdan till killarna.

De berättar att de chillar och saknar en kompis, vars mamma inte vill köra in honom till stan. Killarna har en idé: Fältarna kan väl åka efter honom?

- Nääe du, där går nog gränsen, skrattar Jourdan och Påvals.

Påvals och Jourdan är två av fyra fältare som jobbar med förebyggande, uppsökande ungdomsarbete i Mariehamn och på hela Åland. De jobbar under socialbyrån i Mariehamn med uppgiften att fungera som kittet mellan föräldrar, skolan, socialen och polisen. Målgruppen är ungdomar i åldern 13-17 år, men de håller ingen strikt åldersgräns.

Alla ska kunna komma

Avsikten är att alla ungdomar ska känna att de kan vända sig till fältarna om de får problem. Därför lägger Påvals, Jourdan och deras kolleger mycket tid på att vinna ungdomarnas förtroende. Alla högstadiel elever får tre lektioner med fältarna, en i varje årskurs och har föräldramöten med sjuornas föräldrar. I skolorna talar de om alkohol, tobak och narkotika.

De håller sig också framme på Rock Off-festivalen, vid skolavslutningen, skolstarten och olika evenemang, till exempel disko. Och som i kväll, åker runt på stan för att kolla vad ungdomarna håller på med.

Ungdomarna har också börjat knacka på hos fältarna för att komma och fika. Det kan vara ungdomar som blivit portade på ungdomsgården, i mataffären och på biblioteket.

- De vet att det här är enda stället de kan komma till och försöker sköta sig, säger Påvals.

De unga får vända sig till fältarna med såväl små som stora problem.

- Någon kan ha blivit hotad på nätet, och då hjälper vi till där. Sedan finns det sådana som bor med en förälder som super och den andra föräldern saknas. Då kan vi ha ett långt förhållande, säger Påvals.

Tydligt markerade

Fältarna arbetar alltid i par. Det är fråga om både allmän säkerhet och rättssäkerhet, säger Påvals. Tillsammans kan man se till

Det är viktigt identifiera riskbeteende tidigt och strukturer som leder till det, och ingripa.

NÄR FÄLTARNA stannar bilen kommer ungdomarna fram och vill prata med dem.

FÄLTARNA Simon Påvals och Sandra Jourdan besöker ungdomsgårdar för att kolla var de unga har på gång. De vill gärna ha kontakt med kolleger i Svenskfinland.

att man fattar rätt beslut. När man jobbar i par kan man också tillsammans bearbeta det man sett.

I arbetet bär fältarna alltid kläder som tydligt identifierar dem som fältare. Då vet ungdomarna att det är okej att komma fram och prata. Påvals säger att ungdomarna lärt sig att respektera det - när han är privatklädd håller de avstånd. Föräldrarna är det lite svårare med, konstaterar han.

Bilen fältarna kör runt i är också ett arbetsredskap. Den är utrustad med mörka glas baktill så att man inte utifrån kan se vem som sitter i baksätet.

- För en del personer fungerar det dåligt att tala ansikte mot ansikte. Då kan vi åka runt med bilen. I bilen sitter man inte och ser på varann så då kan det vara lättare att snacka, säger Påvals.

Varje fältare har 5-10 ungdomar som de träffar en längre tid. Att mäta inverkan av fältarnas jobb går ändå inte. Påvals och Jourdan ställer det mot vad alkoholism och placeringar av ungdomar kostar samhället.

- Om vi hindrar en placering så täcker det vår verksamhet under ett år, påpekar Jourdan.

Måste kolla prioriteringarna

Alla problem kan fältarna inte lösa. De slussar missbrukande ungdomar vidare till missbrukarvården eller ringer polisen när ett brott har begåtts. Fältarna gör också barnskyddsanmälan vid behov, eller orosanmälan som de hellre vill kalla det - så heter det numera i Sverige.

Användningen av alkohol och tobak har minskat bland de åländska ungdomarna, i synnerhet i högstadieåldern, precis som på fastlandet. Men under de senaste åren har narkotikaexperimenten ökat.

- Julen 2015 måste vi prioritera om vårt arbete och börja jobba mer mot narkotika. Då hände det någonting - det kom in en stor skopa med narkotika, berättar Påvals.

Påvals säger att det är viktigt att identifiera riskbeteende tidigt och strukturer som leder till det, och ingripa.

Väcker alla slags känslor

Ungdomar i besvärlig ålder väcker naturligtvis alla slags känslor hos fältarna. Det händer att personkemin inte fungerar mellan en ung och en fältare. Då får en kollega ta över.

Misslyckanden finns hela tiden, till exempel när en ung känner sig sviken, när man inte nått fram, säger Påvals. Men ibland kan något visa sig vara lyckat senare i alla fall.

När känner du att du har lyckats i ditt jobb?

- När man har en ung som säger att man lyckats, när gamla ungdomar som haft det tungt kommit vidare och kommer hit för att snacka, eller när någon som skulle ösa spe över socialen kommer hit för att fika, säger Påvals.

Ute på S-markets bakgård berättar den ena killen, låt oss kalla honom Kalle, att han blivit av med sitt jobb efter en dryg vecka, men att han fått ett tips om ett annat jobb. Det är bara att Kalle glömt att gå på arbetsintervjun tidigare idag.

- Men det var väl inget fint första intryck. Har du ringt dem? säger Jourdan.

Det lovar Kalle göra nästa dag. □

Kohti mahdotonta

Hiihtäjä Krista Pärmäkoski oli nuorena surkea suunnistaja, mutta hiihto maistui - aina huipulle asti. Unelma kohti mahdotonta on lähempänä kuin koskaan.

teksti Maarit Uusikumpu kuvat Silvi Kaarakainen

Mitä tulee työstä, joka asuu pirkanmaalaisen pellon laidassa, kaukana vilkkaiden taajamien houkutusista ja harrastuksista? Paikassa, jossa on järvi, tarkemmin Kyrösjärvi, keskellä kaupunkia. Järven toiselle puolelle, Ikaalisten yhteiskouluun, on matkaa puolisen sataa kilometriä. Lähimmät kaveritkin asuvat kymmenen kilometrin päässä.

Hiihtäjä **Krista Pärmäkoski** kahmi viime talvena Etelä-Koreassa Pyeongchangin olympialaisissa kolme mitalia ja näytti, mistä puusta hänet on veistetty. Ponnahduslautana hiihtomaailman huipulle ovat olleet liikuntaa arvostava koulu, kannustavat vanhemmat ja lähipiiri sekä unelma kohti mahdotonta. Pärmäkosken lapsuutta ja nuoruutta eivät hallinneet tietokonepelit tai älykännykät.

- Maalla ei ollut virikkeitä, ja niitä kehitettiin urheilusta. Luontaisesti tuli liikuttua, kun piti keksiä keinot, joilla pääsee kavereiden luokse. Usein ajojin pyörällä heitä tapaamaan. Myös vanhemmilla on ollut tärkeä rooli, koska ei sieltä järven takaa olisi päässyt treeneihin, jos he eivät olisi kuljettaneet.

Mummin kaverina ladulla

Pikku-Kristan veri veti suksille jo ennen kouluikää. Ensimmäisen luokan kouluaineessa hän kirjoitti, että hänestä tulee hiihtäjä. Kilpaileminen alkoi alakouluikäisenä ja kisojen kiertäminen 12-vuotiaana.

- Pidin hiihtoa mielekkäimpänä lajina. Toisaalta ärsytti, että olin huono suunnistuksessa, vaikka olin hyväkuntoinen. En osannut lukea karttaa, mutta hiihdossa ei tarvinnut suunnistaa, vaan reitti on selvä.

Hiihtoharrastusta avitti myös mummu, joka asui tien toisella puolella.

- Mummun kanssa hiihdin paljon. Nyt hän elää hengessä mukana ja jännittää toisella puolella maailmaa, miten pärjään kisoissa.

Käännöksi Krista Pärmäkosken kehitykselle hiihtäjänä oli päätös lähteä opiskelemaan Vuokatin urheilulukioon. Lähtö oli 16-vuotiaalle nuorelle helppo, vanhemmille ei.

- Tovin sai suostutella heitä. Matkaakin sinne on Ikaalisista 550 kilometriä, hän kertoo.

Kovan paikan edessä

Pärmäkosken hiihtouralle mahtuu niin ylä- kuin alamäkeä - aivan konkreettisesti. Ikaalisten ladut ovat vaihtuneet kansainvälisiin kisamaisemiin ja Lahden Salpausselän vaatiiviin, ylös ja alas kiemurteleviin harjoittelumaastoihin. Pärmäkoski treenaa maastossa joskus jopa viisi tuntia kerrallaan.

Muita ala- ja ylämäkiä ovat kirvelevät tappiot ja suloiset mitalinmakuiset voitot. Pärmäkosken urheilu-uran harmit-tavin kokemus ei kuitenkaan ole häviäminen vaan kisan keskeyttäminen 30 kilometrin hiihdossa Val de Fiemmissä Italiassa vuonna 2012.

- Silloin todella petyin itseeni. Keskeyttäminen on kova paikka, koska kisoja on odottanut niin paljon ja toiveet ovat korkealla. En ollut silloin hyvässä kunnossa ja sain liian pak-sua urheilujuomaa. Vatsa kramppasi, ja jatkaminen oli mah-dotonta. Toisaalta kun pääsee yli pettymyksistä, oppii itses-tään ja välttämään virheitä.

Paras kisamuisto on viime talvelta Lahden maailman-cupissa.

- Pertsan kympin hiihdossa kaikki oli tosi helppoa. Olisin voinut vielä vaikka jatkaa kisa.

Mutta keväällä 2012 kaikki oli ollut toisin, ja hiihtoura oli tyssätä kokonaan. Takana oli rankka kausi: vuonna 2011 Pärmäkoski voitti ensimmäisen aikuisten arvokisamitalin vies-tissä ja kiersi seuraavana talvena koko maailmancupin.

- Sitten iski armoton väsymys ja motivaation puute, ja olin, että tämä saa nyt riittää, hän muistelee.

Pärmäkoski vertaa urheilijan totaalista väsymistä työ-uupumukseen.

- Meillä urheilijoilla on vielä kroppakin pelissä. Väsyttää eikä jaksu tehdä niitä asioita, joita pitäisi tai työ vaatii. Jotkut ovat vetäneet nuorena itsensä niin ylikuntoon, etteivät voi koskaan palata urheilun pariin.

Kuukauden lepo palautti Pärmäkosken kropan, mielen ja motivaation ennalleen. Hän on huomannut, että nuorena keho palautuu nopeasti, mutta siinä piilee myös ansa.

- Halu harjoitella ja päästä kilpailemaan on niin kova, että voi olla vaikea nähdä totuutta omasta tilastaan eikä malta levätä tarpeeksi. Pitää olla väsynyt, että kehittyä, mutta

AIKAJANA

1990

Syntyi Ikaalisissa.

1995

Muutti maalle Ikaalisten keskustasta.

2003

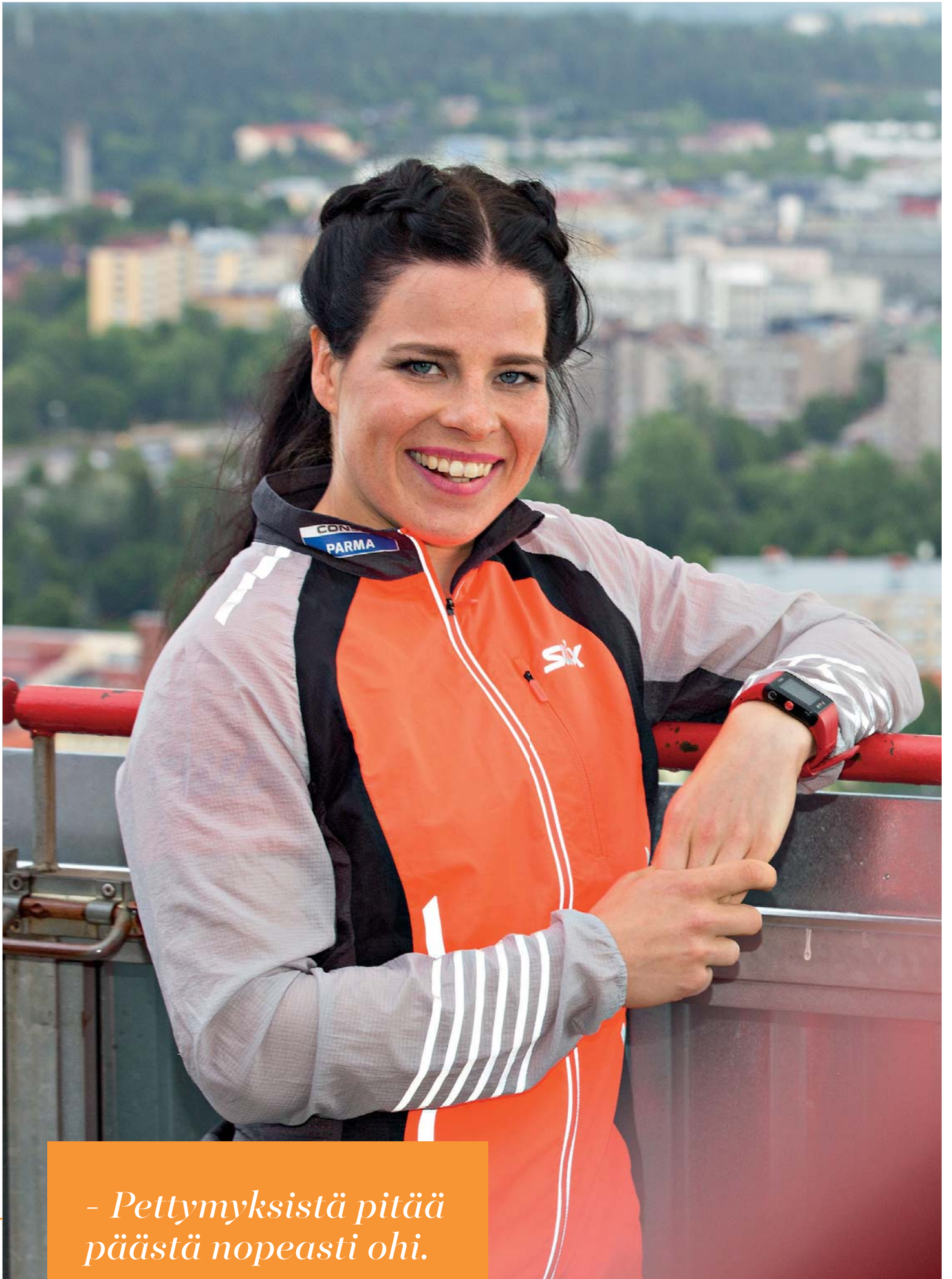
Ensimmäiset treenit nykyisen valmentajan kanssa.

2006

Aloitti Sotkamon urheilulukion, ensiaskel urheiluun ammattina.

2009

1. aikuisten arvokisat ja 1. aikuisten sarjan SM-mitali.

*- Pettymyksistä pitää
päästä nopeasti ohi.*

- En ole uhrautunut vaan halunnut tehdä nämä valinnat.

levossa kunto vasta kasvaa. Motivaation puute taas on merkki väsymyksestä, eikä silloin kannata lähteä lenkille.

Omia valintoja

Krista Pärämäkosken elämä on ollut urheilun täytämää. Treenit on hoidettava, vaikka tuuli ja räntä piiskaavat kasvoja ja kaverit pyytävät seuraksi. Urheilu on mennyt kavereiden ja huvitusten edelle.

- En ole uhrautunut vaan halunnut tehdä nämä valinnat, enkä koe menettäneeni mitään. Tämä valinta on tehtävä nuorena, kuten sekin, meneekö kavereiden kanssa viettämään viikonloppua vai jääkö kotiin seuraavaa kisapäivää varten.

Lähes päivittäinen treeni tympii vain, jos sataa kaatamalla vettä. Silloinkin Pärämäkoski löytää valoisaa puolen.

- Kovimmat paikat voivat olla hyviä harjoituksia ja kasvattaa sisua. On hyvä muistaa treenien jälkeinen hyvä olo, ja aina tulen harkoista hymyissä suin.

Pärämäkosken mukaan urheilusta voi ammentaa oppia myös työelämään, esimerkiksi sen, että työ ei kannata hedelmää heti.

- On oltava pitkäjänteinen. Ensimmäiseen vastoinkäymiseen ei voi luovuttaa, vaan siihen pitää reagoida nopeasti ja tehdä uusia ratkaisuja.

Hän neuvoo asettamaan tavoitteita sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

- Eikä saa unohtaa pieniä, päivittäisiä, jopa tunti-kohtaisia tavoitteita. On tavoiteltava jopa mahdottomia. Kun pyrkii niitä kohti, se potkii eteenpäin. Petämyksistä pitää päästä nopeasti ohi.

Aina ei voi voittaa

Hiihto on Suomen kansallislaji, ja penkkiurheilukansa näyttää hereästi tuntonsa, jos arvokisat ovat menneet metsään. Pärämäkoski ei ota kovia paineita hiihtokansan mitaliodotuksista.

- Aina kun kisoihin lähdetään, lähdetään voittamaan, mutta asetan tavoitteet itse. Aina ei voi voittaa, enkä tee tätä siksi, että suomalaiset odottavat minulta voittoa vaan siksi, että tykkään kilpailla. Kuka tahansa saa tulla yrittämään.

Jokainen tappio on käsiteltävä pois mielestä tavalla tai toisella. Joiltakin pääsee hävityn kisan ja maaliviivan jälkeen itku.

- Ei häviöitä voi jäädä surkuttelemaan. Olin nuorempana huono häviöjä, mutta nyt ymmärrän, että

aina on uusia kisoja ja pääsen uudelleen yrittämään. Tiedän, että olen antanut parhaani, mutta muut ovat olleet parempia. Vastassa ovat sentään olleet maailman huiput!

Pärämäkoski toivoo hiihdon pariin enemmän harrastajia, erityisesti nuoria.

- Toisaalta en ole kovin huolissani, koska Lahden kisoissa tuli menestystä, ja se innostaa. Viime talvi oli luminen, ja aikuisetkin lähtivät ostamaan itselleen suksia.

Hän tietää olevansa esikuva monelle nuorelle ja käy siksi alakouluissa kannustamassa lapsia ja nuoria urheilun pariin.

- Ne ovat pieniä tekoja, mutta jos minulta kysyy, saa vastauksia. Ehkä ne on ne käytännön mallit ja esimerkki, mitä itse tekee.

Puuseppää aina tarvitaan

Krista Pärämäkoski on 27-vuotias ja huipulla. Hän uskoo jatkavansa kilpauraansa ainakin vuoden 2022 Pekingin talviolympialaisiin asti. Sinä vuonna hän täyttää 32 vuotta. Kristan ja jääkiekkovalmentaja **Tommi Pärämäkosken** hääkellot soivat nelisen vuotta sitten, mutta vauvauutisia ei ole toistaiseksi tiedossa.

- Lasten teko vaatii kovaa päätä kesken kisauran. Pitää olla itsekäs unirytmien kanssa. Ei minusta ehkä ole siihen, ja se vaatii puolisoitakin paljon. Haluan kyllä joskus lapsen, miksei useampiakin, kun minulakin on ollut sisaruksia.

Lapset saavat siis odottaa kisauran jälkeistä aikaa, kuten toive puuseppä ammattistakin. Alan kokemusta hänellä jo on Kuortaneen entisöintikurssilta.

- Ehkä ammattihaave juontaa isän kirvesmiesammattista. Oman käden jälki, ja käsillä tekeminen on se juttu. Voisin olla puuinsinööri tai valmentaja.

Ennen kiikkustuolin nikkarointia on vielä monet kisat ja treenit. Suksen kärjet sojottavat kohti ensi vuonna Itävallassa pidettäviä Seefeldin MM-kisoja. Pärämäkosken mukaan kisoja varten valmistuksessa pyritään vahvistamaan vapaan sprinttiä ja sauvoita hiihtoa, joka on hänen heikoin osa-alueensa.

- Seefeldissä tulee olemaan niin nopea loppukiri, että siinä hiihdetään paljon sauvoita.

Sauvoita tai sauvoilla, mahdollon ei ole Pärämäkoskelle enää mahdollon.

- Olen hopeita voittanut, joten haluan kyllä seisoa siellä keskikorokkeellakin. □

2014

Vietti häitää Tommi Pärämäkosken kanssa.

2012

Novaskotiannoutaja Carla saapui ja muutti arjen.

2017

Hiihti MM-kotikisoissa 1. aikuisten henkilökohtaisen arvokisamitalin.

2018

Voitti Pyeongchangin olympialaisissa 2 pronssia ja 1 hopean.

Motiivini

MIKÄ MOTIVOI JATKAMAAN?

Halu kehittyä, ja onhan tämä mahtava ammatti: syöt, treenaat luonnossa, maisema vaihtuu, nukut, bonuksena terveet elämäntavat. Urheilusta saa myös ystäviä, ja tunneskaala voitosta häviöön on niin iso, että ei varmaan muissa töissä sellaista ole.

USKOTKO PUHTAASEEN URHEILUUN?

Jos en uskoisi, ei kannattaisi jatkaa. Hiihto on lajeista puhtain. Minun pitää olla joka päivä tavoitettavissa tunnin ajan, jotta minut voidaan tulla testaamaan. Uskon, että vuoden 2001 Lahden MM-kisojen dopingskandaalista on otettu opiksi.

MAINE VAI KUNNIA?

Toivon, että minut arvotetaan ihmisenä eikä siksi, että olen voittanut mitaleja.

Alueelta

Yhdistysten ilmoituksia alueittain. Kokous-, koulutus - ja tapahtumailmoitukset löytyvät myös jhl.fi/tapahtumakalenteri.

Etelä-Suomi

Tuusulan kunnan JHL 224

Plm ja varalm vaalin, ehdokasasettelu vaaliin yhd. kokouksessa, alaostaston kokouksissa tai työpaikoilla. Ehdokaiden kirjallinen suostumus toimitetaan yhd. pj:lle tai varapj:lle. Vaalitoimikunta eli hallitus toteaa 1.10. klo 14 mennessä, toimitetaan erillinen vaali. Lisät. ja sisäinen posti Tuusulan kunta Markku Kaarlejärvi.

Espoon julkisten ja teknisten alojen työntekijät JHL 615

Syyskokous 1.11. klo 17 Espoon valtuustotalon TV-studiassa (ovesta sisään ja oikealta raput alas, tai kysy vahtimestarilta). Tarjolla pientä purtavaa ja mehua ja/tai kahvia.

Helsingin kaupungin talonrakentajat JHL 039

Sääntöm. syyskokous 8.11. klo 16 Toukolan ruokalan kabinetissa, Hämeentie 115.

Vihdin kunnalliset JHL 300

- Sääntöm. syyskokous 13.11. klo 18.30 Virastotalo, A-sisäänkäynti, Asemantie 30, 03100 Nummela. Luottamusmiesvalinnat, asetu ehdokkaaksi viimeistään 31.10. sähköpostiin saamalla kaavakkeella tai ottamalla yhteyttä hallituksen puheenjohtajaan. - Karjalaturnaus 11.11. klo 17.30 Hartwall Areena, Helsinki. Lippujen hinta 43 € kpl max. 2kpl. Yhd. järjestää ja kustantaa kuljetuksen. HUOM! Rajallinen määrä lippuja saatavilla, 40 nopeimmalle. Virkistystoimikunta arkisin klo 17-18 p. 044 027 3007.

Järvenpään JHL 213

Viimeinen ilta Dannyn kanssa -konsertti Järvenpää talossa 7.12. klo 19, Hallintokatu 4. Hinta jäsenille 18 €, muille 35 €. Sit. ilm. 15.9. mennessä jhl.huvitmk@gmail.com. Maksu 17.9. mennessä huvitoimikunnan tilille: FI56 5092 0920 2635 87.

Palvelukeskus-liikelaitos ja Palmia Oy:n henkilökunta JHL 210

Sääntöm. syyskokous 12.11. klo 18 JHL toimitalo, auditorio, Sörnäisten rantatie 23, Helsinki.

Helsingin Yliopistollisen Keskussairaalan Henkilökunta JHL 035

Sääntöm syyskokous 21.11. klo 17 Paasitorni, HTY-talo, Paasivuorenkatu 5 A. Vahvistetaan ehdokasasettelut. Kahvitarjoilu.

Raideammattilaisten osasto 1051 JHL

Pikkujouluristeily jäsenille Tallinnaan Silja Europalla 23.-24.11. Risteilylipun hinta sis. Grande Buffet illallinen ja meriaamiainen. Hinta jäsen/eläkeläinen (JHL jäsen) 50 €, avec 98 €. Perjantai 23.11. klo 16 Länsiterminaali 1, Helsinki. Helsinkiin 24.11. klo 16. Osastolle varattu 40 hyttiä B2 (80 paikkaa). Varaa kiireesti omasi. Sit. ilm. ja maksu 2.11. mennessä 040 862 0489/ signe.loorits@kolumbus.fi Maksu FI14 5541 2820 0016 01 Raideammattilaisten osasto 51 JHL.

Itä-Suomi

Itä-Suomen yksityisen sosiaali-, terveys- ja opetusalan ammattilaiset JHL 135

Sääntöm. syyskokous 3.10. klo 17, mm. talousarvio vuodelle 2019. Ilm. 28.9. mennessä jhl135@suomi24.fi.

Tohmajärven JHL 375

Sääntöm. syyskokous 24.10. klo 18.30 Tohmajärven työväentalo, Työväentie 2. Ruokatarjoilu.

Servica JHL 863

Sääntöm. syyskokous 20.11. klo 16. Kahvitarjoilu klo 15.30 alkaen.

Lappi

Rovaniemen Varuskunnan Siviilit JHL 075

Sääntöm. syyskokous 11.10. klo 18.30 JHL:n Lapin aluetoimisto, Rovak. 20-22, kulku takapihan kautta. Yhd. tarjoaa iltapalan!

Pohjanmaa

Rannikko-Pohjanmaan - Kust-sterbottens JHL 391

Syyskokous 10.10. klo 17 ravintola Crazy Catissa Kristiinankaupungissa.

Kristiinankaupungin JHL 222

Teatteri/Hotellimatka Vaasaan 27.10. Myrskyluodon Majja (Ruotsinkielisellä tekstityksellä). Yöpyminen Hotel Astrossa. Jäsenet ilmaiseksi, ei jäsen 120 €. Hinta sis. matka, teatterilippu, yöpyminen + 1 ruokailu Bank ravintolassa ja aamupala. Lähtö Lappväärtti ABC klo 14, krs matkahuolto (Selleri) klo 14.10. Lähtö takaisin klo 11. Sit. ilm. 2.10 mennessä, 044 923 4321 miel.txt. - Teater resa till Vasa 27.10. Myrskyluodon Majja med svensk tekst. Över natten sover vi på Hotel Astro. Medlemmar gratis,icke medlemmar 120 €. Prisen innehåller: Resan, teater biljetten, hotellrummet, 1 matservering + frukost. Bussen startar från Lappfjärd ABC kl 14, krs Selleri kl 14.10. Resan tillbaka Sö kl 11. Bindande anmälningar sist 2.10, 044 923 4321 (gärna medd).

Pääkaupunkiseutu

Helsingin varhaiskasvatus yhdistys JHL 081

Jäsenkokous 4.10. Sörnäisten rantatie 7 B 35. Aloitamme kahvitarjoilulla klo 17.30, jonka jälkeen pääsemme keskustelemaan varhaiskasvatusjohtaja Satu Järvenkallaksen kanssa klo 18-19. Voit tuoda omat terveiset työpaikaltasi kokoukseen. Soita ovisummeria, avaaamme sinulle oven.

Toimisto-, hallinto- ja IT-alan ammattilaiset JHL 240

Yhd. 240 hallitus esittää yhd. purkautumista ja liittymistä uuteen perustettavaan yhdistykseen. Jäsenkokoukset, jotka ovat purkukokouksia, järjestetään: 1. purkukokous: 9.10. klo 17 Yhd. toimitalo, Torkkelinkatu 2a, liiketila, 00500 Helsinki. 2. purkukokous: 7.11. klo 16-17 Paasitorni, kokoushuone 302, Paasivuorenkatu 5 A, 00530 Helsinki.

Helsingin kaupungin viranjohtajien toimenhaltijat 010 JHL

Yhd. hallitus esittää yhd. purkautumista ja liittymistä uuteen perustettavaan yhdistykseen sekä vapaa-ajan kiinteistö Kaakan siirtämistä uudelle yhdistykselle. Jäsenkokoukset, jotka ovat purkukokouksia, järjestetään 1. purkukokous: 9.10. klo 18. Paasitorni, kokoushuone Tarja Halonen, Paasivuorenkatu 5 A, 00530 Helsinki (Hakaniemi). 2. purkukokous 7.11. klo 16-17 Paasitorni, kokoushuone 303, Paasivuorenkatu 5 A, Helsinki.

Helsingin tietoaammattilaiset JHL 217

Yhd. hallitus esittää yhd. purkautumista ja liittymistä uuteen perustettavaan yhdistykseen. Jäsenkokoukset, jotka ovat purkukokouksia, järjestetään: 1. purkukokous: 9.10. klo 18 ravintola La Famiglia, osoite Keskuskatu 3. 2. purkukokous: 7.11. klo 16-17 Paasitorni, kokoushuone 301, Paasivuorenkatu 5 A, 00530 Helsinki (Hakaniemi) - Uuden yhd. ilmoituksen kutsusta jäsenkokoukseen ja ilmoittautumiseen löydätte tapahtumakalenterista ja Motiivista omana tiedotteena nimellä: Hallinnon, tietotyön ja tukipalvelujen ammattilaiset JHL 872.

Hallinnon, tietotyön ja tukipalvelujen ammattilaiset JHL 872

Uuden yhdistyksen, jäsenkokous 7.11. klo 17.30-20, Paasitorni, kokoushuone 302-303, Paasivuorenkatu 5 A. Kokouksessa valitaan toimihenkilöt, vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio v. 2019. Tarjoilun vuoksi ilm. 26.10. mennessä jhl240@outlook.com.

Helsingin liikennealan eläkeläiset ry

Kokouspäivät loppuvuodelle ovat 4.10. ja 1.11. klo 16 HKL Vallilian varikon ravintola Hämeentie 86, Helsinki.

Satakunta

Ulvilan JHL 465

Sääntöm. syyskokous 15.11. klo 18.30
Friitalan yhdistystalo, Koulukuja 17.
Talousarvion ja toimintasuunnitelman
2019 hyväksyminen. Kahvitarjoilu.
Hallitus klo 17.30.

Sisä-Suomi

TieJHL Keski-Suomi ry 179

Sääntöm. syyskokous 27.10. klo 15
Destian toimitalo, Matarankatu 2 D,
Jyväskylä. Ruokatarjoilu.

Keski-Suomen hyvinvointi- alojen ammattilaiset JHL 433

Sääntöm. syyskokous 2.11. klo 16.30
Nikolainkulmassa, Asemakatu 6, 2.krs,
Jyväskylä. Kokouksen jälkeen on ruokailu
ja kokoukseen osallistujille annetaan
teatterilippu saman illan klo 19 alkavaan
Hair-musikaaliin. Ilm. osallistumisesi ja
erityisruokavaliosi 19.10. klo 12 mennessä
numeroon 044 987 2372.

Valtakunnallinen

Työsuojelu- ja aluehallinnon henkilökuntayhdistys JHL 717

Sääntöm. syyskokous 17.11. Etelä-
Suomen aluehallintoviraston työ-
suojelun vastuualueen tiloissa Rata-
pihantie 9, Helsinki. Kokousta ennen
klo 12 yhd. tarjoaa kokoukseen osal-
listuville lounaan Ravintola Vaunussa,
Ratapihantie 9, 1 krs, Helsinki. Ilmoita
ruoka-ainerajoitteista ilm. yhteydessä
12.10. mennessä. Kokouksen jälkeen ko-
koukseen osallistuneilla on mahdollisuus
lähteä Tallinaan, jossa yövymme ja
syömmme yhteisen illallisen. Lisät. ja sit.
ilm. huonekaveritoiveet, ruoka-aine- tai
muut rajoitteet 12.10. mennessä
jhosasto717@gmail.com. Jäsenen
omavastuuosuus 35 €.

Raideammattilasten osasto 101 JHL

Sääntöm. syyskokous 17.-18.11. Silja
Europalla. Kokous alkaa klo 17 laivan
kokouksiloissa. Ilm. 31.10 mennessä

pj Antti Ahonen 040 866 1491 mieluiten
txt tai antti.ahonen@vr.fi. Viestissä
henkilön nimi sekä syntymäaika. Oma-
vastuu 20 € maksetaan yhd. tilille
FI48 1132 3000 4051 03. Viestikenttään
maksajan nimi. Omavastuuosuutta ei
palauteta peruutus tapauksissa ilman
lääkärintodistusta. Voimassa oleva
matkustusasiakirja mukaan. Lisät.
101.jhlyhdistys.fi.

Varsinais-Suomi

Kaarinan kunta-alan ammattiyhdistys JHL 299

Sääntöm. syyskokous 1.11. klo 18
Kaarinan lukion ruokasali,
Voivalantie 7-9. Kahvitarjoilu.

Varsinais-Suomen ruoka ja puhtauspalvelu ammatti- alaverkostot

Ravitsemis- ja puhtauspalvelu-
ammattiala koulutusristeily 27.10.
Varaa päivä jo nyt kalenteriin!

Ilmoitusten jättäminen

Yhdistysilmoitukset jätetään
osoitteessa [www.jhl.fi/toiminta/
jarjestotoiminta/yhdistykset/
laleta-tapahtuma](http://www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laleta-tapahtuma)

Mikäli haluat kokousilmoi-
tuksen lehteen, täytä lomakkeen
kohta 3, jossa ruksaat kohdan
”Haluan tapahtuman myös
Motiivi-lehteen”.

Julkisen alan opinto- ja lomatoimintasäätiön stipendit vuonna 2018

Stipendejä voivat hakea mielenterveys- ja kehitys-
vamma-aloilla sekä valtion toimialalla työskentelevät
JHL:n jäsenet ammatillisen täydennyskoulutuksen
tukemiseen sekä näillä aloilla toimivat yhdistykset
oman toiminnan kehittämishankkeisiin.

Koulutus ei saa olla työnantajan tukemaa eikä oikeuttaa
valtion opintotukeen. Tutkintoon johtava koulutus ei
kuulu tuen piiriin.

Hakemus on vapaamuotoinen ja se osoitetaan Julkisen
alan opinto- ja lomatoimintasäätiön hallitukselle.
Hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että siitä käy
ilmi:

- opintojen/ kehittämishankkeen laatu, pituus
ja kustannukset
- oppilaitoksen todistus koulutukseen hyväksymisestä
tai suorittamisesta/ tai muu perustelu hakemukselle
- yhdistyksen todistus JHL:n jäsenyydestä
- pankkiyhteydet

Hakemus liitteineen tulee lähettää 14.11.2018 mennessä
osoitteella:

Julkisen alan opinto- ja lomatoimintasäätiön hallitus
c/o Tuula Jurmu
Sörnäisten rantatie 23
00500 Helsinki
tai sähköpostitse: tuula.jurmu@jhl.fi

Stipendinsaajat julkaistaan Motiivissa.

Lokakuun lopussa
ilmestyvän Motiivin
(9/18) mukana saat
jäsenkorttisi vuosille
2019-2021 sekä vuoden 2019
jäsenkalenterin, mikäli et ole
sitä erikseen perunut.

Jos et saa jäsenkorttia tai
kalenteria, voit tilata ne Jäsen-
palvelu 24 h:sta tai ottamalla
yhteyttä jäsenpalveluun puheli-
mitse 010 7703 430 tai jhl.fi-
sivuston kautta.

Potkut pәрstän perusteella

HALLITUKSEN ENSI VUODEN TALOUSARVIOESITYKSESSÄ päätettiin irtisanomisen helpottamisesta pienissä yrityksissä. Lakia on tarkoitus soveltaa alle 20 hengen yrityksissä silloin, kun irtisanomisperuste on henkilökohtainen.

Kevennetyn irtisanomismenettelyn tavoitteena on helpottaa työntekijöiden palkkaamista ja alentaa työllistymiskynnystä pienissä yrityksissä. Näin siis hallituksen mukaan, työntekijöiden ja ammattiliittojen käsitys asiasta on aivan toinen. Hankalaksi mielletystä työntekijästä on aiempaa helpompi hankkiutua eroon. □

YKSILÖLLINEN IRTISANOMINEN TÄLLÄ HETKELLÄ

Työntekijästä itsestä johtuvaan irtisanomiseen on oltava asiallinen ja painava syy. Lain tarkoittamia irtisanomisperusteita voivat olla esimerkiksi työntekijän lain- tai sopimuksen vastainen teko, velvoitteiden laiminlyönti tai käyttäytyminen. Työsuhteen voi päättää myös tilanteissa, joissa työntekijä ei enää selviydy työtehtävistään. Ennen irtisanomista tulee työntekijälle antaa työvelvoitteiden laiminlyönnistä varoitus ja varata mahdollisuus korjata menettelynsä.

ENTÄ JATKOSSA?

Jatkossa pienet yritykset voivat irtisanoa työntekijän entistä kevyemmin. Potkujen perusteena voi olla nykyistä vähäisempi työvelvoitteen laiminlyönti tai rikkominen. Työsuhteen lopettaminen on aiempaa vahvemmin työnantajan hanskassa. Irtisanominen työntekijän epäasiallisen käytöksen tai luottamuksen horjumisen perusteella on jatkossa työnantajan subjektiivinen näkemys. Kenkää voi tulla, jos työnantaja näin katsoo. Lakiesitys raottaa väistämättä ovea mielivaltaisuudelle.

KETÄ KOSKEE TULEVAISUUDESSA?

Työsopimuslain muutos helpottaa yksilöllisen ja henkilökohtaisen irtisanomisen kriteereitä yrityksissä, joissa työskentelee 20 henkilöä tai alle. Suomen Yrittäjien tilastojen mukaan tällaisia yrityksiä on noin 275 000 (mukaan ei lasketa maa-, metsä- eikä kalatalousyrityksiä). Uuden kevennetyn irtisanomiskäytännön piirissä on valtaosa yrityksistä. Noin 97 prosenttia maan kaikista yrityksistä pyöritetään alle 20 työntekijän voimin. Irtisanomisen helpottaminen koskee jopa lähes miljoonaa suomalaista.

MITÄ TÄSTÄ SEURAA?

Lakiesityksen työllisyysvaikutukset arvioidaan lähelle nollaa. Irtisanomissuojan heikentämisesitys on jälleen yksi viritelmä lisää työntekijöiden ja työttömien asemaan kohdistettujen heikennysten sarjassa. Unohtaa ei pidä irtisanottavalle automaattisesti langetettavaa 90 päivän karenssia. Mikäli esitys menee läpi, todellisena uhkana ja seuraavana askeleena on irtisanomiskäytäntöjen löyhentäminen suuremmilla työpaikoilla ja tulevaisuudessa kautta koko työmarkkinakentän.

Vesa Mauriala

suunnittelupäällikkö, yksikön vastaava viestinnän ja yhteiskuntavaikuttamisen toimialue

LÄHTÖKOHTAISESTI pitää tarkastella onko esitykselle niin sanottuja yleisiä hyviä syitä, jotka sitä puoltaisivat. Näitä ei ole.

Pärstakerroinmalliksi esitys muuttuu, kun nykyisiä asiallisia ja painavia syitä irtisanomiselle ei enää tarvita. Tuomioistuimissa ratkottavat riitatapaukset ovat usein sellaisia, joissa perusteet potkujen laillisuudelle ovat kiistanalaiset. Henkilöperustaiset irtisanomiset ovat usein pitkiä työpaikalla kehittyneitä prosesseja, joissa tilanne on edennyt irtisanomisen asteelle. Näissä kysymyksissä näyttö ei ole usein selvä kumpaankaan suuntaan.

LUE ASIASTA LISÄÄ

jhl.fi/ajankohtaista/teemat/viimeinen-niitti-tyontekijan-puolesta

Tarkastelujaksot aktiivimallissa

Vuoden alusta voimaan tulleen työttömyys-
turvalain muutoksen myötä työttömyysetuuden-
saajilta edellytetään aktiivisuutta.

Aktiivisuuden tarkastelujakson pituus on 65
maksupäivää eli noin kolme kuukautta. Maksu-
päivillä tarkoitetaan päiviä, joilta etuutta mak-
setaan.

Jos henkilö ei ole ollut tarkastelujakson
päätyessä lain tarkoittamalla tavalla aktiivinen,
hänen etuuttaan alennetaan 4,65 prosentilla
seuraavan tarkastelujakson ajaksi. Päiväraha
alenee koko seuraavan tarkastelujakson ajaksi,
vaikka aktiivisuusedellytys täytyisikin esim.
uuden tarkastelujakson alussa.

Esimerkki: Henkilön ensimmäinen tarkastelu-
jakso on ollut ajalla 1.1.–1.4.2018, eikä hän täyt-
tänyt aktiivisuusedellytystä jakson päättyessä.
Hän työskentelee ajalla 2.–6.4.2018 yhteensä
40 tuntia, jolloin aktiivisuus täyttyy. Ansio-
päiväraha maksetaan kuitenkin alennettuna
koko alkaneelta tarkastelujaksolta eli ajalta
2.4.–1.7.2018, sillä aktiivisuusedellytys ei ehtinyt
täytyä ennen edellisen tarkastelujakson päät-

tymistä. Päiväraha maksetaan alentamattomana
koko seuraavalta jaksolta eli 2.7.–30.9.2018.

Tarkastelujakson nollautuminen

65 päivän tarkastelujakso voi kuitenkin joskus
alkaa alusta eli nollautua jo ennen edellisen
tarkastelujakson päättymistä. Tällaisia tilanteita
ovat:

- työssäoloehdon täyttyminen
- yli kahden viikon kokoaikatyö
- yli kahden viikon päätoiminen yrittäjyys
- TE-toimiston asettama korvaukseton määrä-
aika
- työssäolovelvoite
- sovitellun päivärahan hylkäys työajan tai
palkkatulojen perusteella.

Päiväraha maksetaan aina nollautumisen jäl-
keen alentamattomana, vaikka päiväraha
olisi ehtinyt alentua ennen nollausta.

Milloin aktiivisuutta ei seurata?

Aktiivisuutta ei edellytetä eikä sitä seurata,
mikäli:

- etuudensaajalla on vireillä työkyvyttömyys-
eläkehakemus
- hän työskentelee omais- tai perhehoitajana
- hän saa työkyvyttömyyden tai vamman perus-
teella myönnettyä etuutta
- hän saa yhdenjaksoisesti työttömyyspäivä-
rahaa alle 65 maksupäivää kokoaikaisen lomau-
tuksen tai lyhennetyn työviikon perusteella.

Päiväraha maksetaan alentamattomana näiltä
ajoilta.

Kyseisiltä ajoilta aktiivisuus ei kerry, vaikka
henkilö olisi lain tarkoittamalla tavalla aktii-
vinen. Tästä huolimatta tarkastelujakson voi
kuitenkin nollata myös ajalla, jolloin aktiivisuut-
ta ei seurata. Jos nollautumistilannetta ei tule,
seuranta jatkuu siitä mihin se oli jäänyt. Tällöin
päivärahan maksaminen jatkuu samansuuruisena
kuin ennen jaksoa, jolloin aktiivisuutta ei seurata
tai edellytetty.

Lue lisää aktiivimallista, sen ehdoista ja vai-
kutuksesta päivärahaan työttömyyskassan netti-
sivuilta jhl.fi/tyottomyyskassa

eWertti Nettikassa on sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta
voit lähettää hakemukset ja ilmoitukset työttömyyskassaan itsellesi
parhaiten sopivana ajankohtana.

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

Postiosoite: PL 100, 00531 Helsinki
Sähköposti: tkassa@jhl.fi

eEmeli Puhelinkassa päivystää kellon ympäri numerossa
010 190 300 ja henkilökohtaisesti maanantai-perjantai klo 9–14.
eEmelissä saat ohjeita, voit tehdä kokonaan työttömän jatko-
hakemuksen, sekä tiedustella maksupäivää ja käsittelytilannetta.

(Hinta kiinteästä verkosta soittaessa paikallisverkkomaksu ja
matkapuhelinverkosta soittaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan)

MINÄ

Kirjastoauto on maantien ässä

Tiina Seppänen päätyi kirjastoalalle ja kirjastoauton rattiin sattuman kautta, kun perhe muutti miehen opintojen perässä Kerimäeltä Joensuuhun. Sattuma oli onnellinen, työ tuntui heti omalta.

teksti Saija Heinonen kuva Harri Mäenpää

4

vuotta työssä kirjastoautossa

15

minuutin pysähdys iltareitin pysäkillä

5

kertaa kirjastoauto jättänyt tien päälle

19

vuotta omistanut B-ajokortin

7

vuotta ollut C/CE-kortti

30

ihmistä mahtuu autoon kerrallaan

20

kilometrin työmatka

28

luettua kirjaa tänä vuonna

5

asuinpaikkakuntaa tähän mennessä

TIINA SEPPÄNEN
syntynyt 1981

KOTIPAIKKA
Joensuu

AMMATTI
kirjastovirkailija-
kuljettaja

TYÖNANTAJA
Joensuun kaupunki/
Kontiolahden kirjasto

PERHE
mies ja kaksi tytärtä
11 v. ja 13 v.

HARRASTUKSET
kuntosali ja liikunta,
lukeminen, moottori-
pyöräily ja matkustelu

– Työssäni pääsee lähelle asiakasta. Monet ilot ja surut on ihmisten kanssa saanut jakaa.

TYÖNTEKIJÄN PUOLESTA.

Suomen hallitus haluaa helpottaa irtisanomista yrityksissä, joissa on töissä korkeintaan 20 henkeä. Asiantuntijoiden mukaan muutos ei paranna työllisyyttä. Sen sijaan se voi olla ensi askel kohti irtisanomissuojan laajempaa purkamista.

JHL lähtee poliittiseen työtaisteluun, koska hallitus on jälleen kerran heikentämässä työntekijän asemaa.

#VIIMEINENNIITTI

KOHTUUDEN PUOLELLA.

jhl.fi/viimeinenniitti

Tavoitteena yhteinen neuvottelupöytä

Mosambikissa julkisen alan palkat ovat kehnot eikä uralla voi edetä. Alan ammattiliitto SINAFP ei pääse mukaan työehtoneuvotteluihin. Toivo piilee aktiiveissa, jotka keräävät allekirjoituksia liiton puolesta.

teksti ja kuvat Antti Tuominen

Hissi ei toimi, joten perille on nouseva portaita pitkin, pilkkopimeässä. Ylhäällä odottaa ränsistynyt, toimistoksi muutettu asunto, jonne kuljetaan jyrkävstä rautaportista. Ulkoseinässä on suuri halkeama, sisällä lattialaatat kolisevat jaloissa ja seinistä rapisee maali. Neuvottelupöytänä toimii sininen puutarhakalusto. Tältä näyttää Mosambikin julkisen alan liitto SINAFP:n päämaja.

Vaatimattomiin tiloihin on hyvä syy. Liitolla ei ole omia tuloja käytännössä lainkaan, ja se toimii kansainvälisen tuen varassa. Mosambikin hanketta koordinoi julkisen alan kansainvälinen kattojärjestö PSI, johon kuuluu yli 650 liittoa. Suomessa työtä hallinnoi Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK. Tätä kautta myös JHL on mukana rahoittamassa hanketta.

Rahoitus ei ole SINAFP:n kiireellisin ongelma. Tällä hetkellä liitto ei pääse kunnolla tekemään työtään eli neuvottelemaan julkisen alan työehtoja. Syynä ovat Mosambikin lait. Liiton pitää kerätä liki 17 000 allekirjoitusta, jotta hallitus huolii sen neuvottelukumppanikseen.

Yhteisvoimalla eteenpäin

Allekirjoitusvaatimus sai myös JHL:n matkalle Mosambikiin. SINAFP:n pitää kouluttaa lisää aktiiveja, jotka kiertävät työpaikoilla keräämässä nimiä ja puhumassa järjestäytymisen tärkeydestä.

JHL:n järjestötoimitsija **Susanna Haapalainen** kuuntelee tulkattua keskustelua. Pian hän aloittaa työpajan, jossa aktiivit pohtivat, kuinka ihmiset saadaan antamaan liitolle tukensa ja millaisia ongelmia aktiivit joutuvat voittamaan työntekijöitä kohdatessaan. Pienehkö huone on viimeistä paikkaa myöten täynnä, koulutukseen saapuu parikymmentä liittoaktiivia. Osa tulee pääkaupunki Maputoon monen tunnin matkan päästä.

Haapalainen kertoo aktiiveille, mitä työntekijät ovat Suomessa ja muulla maailmassa saavuttaneet, kun asioita on ryhdytty ajamaan yhdessä. Hän kertoo myös avoimesti tapauksista, joissa työ ei ole johtanut tulokseen eikä työpaikoille ole saatu esimerkiksi luottamusmiehiä. Varovaisen alun jäl-

keen keskustelu salissa lämpenee ja aktiivit kertovat näkemyksiään Mosambikin tilanteesta.

- Ihmisten pitää ymmärtää, että yksin he ovat heikkoja, mutta yhdessä voimakkaita. Liiton pitää viedä tätä viestiä eteenpäin, sanoo **Violeta Gambane**.

Mosambikin meteorologiainstituutissa työskentelevä Gambane on ollut liittoaktiivi yli kymmenen vuotta. Hän innostui ay-toiminnasta oltuaan mukana työpajassa, jossa autettiin HIV-positiivisia ihmisiä. Nykyään auttamisen halu saa hänet keräämään nimiä ammattiliiton tueksi. Tärkein tavoite on tehdä Mosambikista parempi maa.

- Matalat palkat ovat suurin ongelma. Ne vaikuttavat myös ihmisten työskentelyyn. Kotoa lähtiessään he tietävät, että perhe ei ole välttämättä esimerkiksi saanut tarpeeksi ruokaa. Työpäivän aikana he eivät pysty keskittymään, koska ajatukset pyörivät kotiongelmissa.

Mosambikissa julkiselle alalle saatiin vuonna 2018 vaatimaton palkankorotus. Korotusten jälkeen julkisen alan matalimmat palkat ovat noin 285 euroa kuussa. Halpa lounas maksaa maassa kolmisen euroa, kilon riisiä saa viidelläkymmenellä sentillä ja litran bensaa eurolla. Kuumakauden lämmitystarpeiksi riittävä 50 kilon hiilisatsi maksaa yhdeksän euroa. Vuokrat ovat ainakin Maputossa kalliita. SINAFP:n vaatimattoman toimiston vuokra on reilut 430 euroa kuussa.

Vastuuvälttelyä ja kohtalonuskoa

Monet aktiivien kohtaamat pulmat ovat yllättävän samankaltaisia kuin Suomessa. Ihmiset eivät tiedä, miksi liittoon kannattaa kuulua saati maksaa jäsenmaksua. Liitto on heikko, ja työpaikoilla kaivataan lisää liiton näkyvyyttä.

Jotkut epäroivät liittoon liittymistä, koska he pelkäävät menettävänsä vastuullisen asemansa työpaikoillaan. Ihmiset luulevat, että ammattiliitto tarkoittaa samaa kuin poliittinen oppositio. Se arveluttaa maassa, jossa sama puolue on pitänyt valtaa yli 40 vuotta. Monet eivät halua tukea liittoa ainakaan antamalla allekirjoitustaan. Violeta Gambanesta se tuntuu pahalta.

VIOLETA GAMBANE on toiminut aktiivisesti ay-liikkeessä yli kymmenen vuotta.

MATOLAN KAUPUNGISSA SINAAPP:n
tilaisuus keräsi reilut sata
osallistujaa. Kuvan naiset ovat
matkalla tilaisuuteen.

– Mitä olette itse valmiit tekemään? Se on olennainen kysymys.

- Ihmiset eivät halua ottaa vastuuta. He ovat kohtalonuskoisia. Olen syntynyt tähän maahan, eikä sen tilannetta voi muuttaa, Gambane havainnollistaa.

Kaikki keinot käyttöön

SINAFP:n aktiivit eivät kuitenkaan vähästä hätäkähdä. Liitto toivoo, että allekirjoitukset saadaan kerättyä jo tämän vuoden loppuun mennessä.

Tavoitteen saavuttamiseksi pitää ottaa käyttöön kaikki konstit. Yksi tehokas keino on kertoa parannuksista, joita liitto on saanut aikaan paikallistasolla. Esimerkiksi Maputon naapurikaupunki Matolassa työntekijät saavat nyt palkkansa pankkitilille, kun ne ennen maksettiin käteisenä. Työntekijöille on saatu myös henkilökortti, jolla saa etuja esimerkiksi pankkipalveluista.

Lopulta kyse on siitä, kokevatko ihmiset, että he voivat muuttaa asioita.

- Mitä työpaikalla pitäisi mielestänne parantaa, mitä olette itse valmiita tekemään? Se on olennainen kysymys, pohtii aktiiveille työpajan vetänyt Susanna Haapalainen.

Koulutuksen päätteeksi aktiivit vaihtavat hymyssä suin kokemuksiaan toimistotalon aidatulla pihamaalla. Kohta kokoonnutaan ryhmäkuvaan. Se tuntuu olevan erottamaton osa jokaista Mosambikissa järjestettävää tilaisuutta.

Valtava työmaa

Aktiivien pitäisi pian päästä testaamaan koulutuksessa kerättyjä oppeja, jotta vaadittavat nimikirjoitukset saadaan kasaan. Nimienkeruu on edennyt hitaasti. Kesällä 2018 SINAFP oli kerännyt reilut 6 500 nimeä. Papereihin tarvitaan vielä yli 10 000 allekirjoitusta.

Keräämistä jarruttaa Mosambikin valtava koko. Pääkaupunki Maputo sijaitsee Etelä-Mosambikissa. Sieltä on maanteitse reilut 2500 kilometriä matkaa maan pohjoisosiin Pemban kaupunkiin. Matka on suunnilleen yhtä pitkä kuin köröttely Helsingistä Utsjoelle ja takaisin.

Viikon kestäneellä vierailulla JHL:n delegaatio ei pääse seuraamaan allekirjoitusten keräämistä. Aktiivien mukaan keräys pyritään tekemään yhteistyössä työpaikkojen johdon kanssa. Toisinaan johto jopa auttaa keräyksessä, toisilla työpaikoilla yhteistyöstä kieltäydytään kokonaan.

Keräämisessä vielä opittavaa

Keräyksen ongelmat tuntee myös **Simião Simbine**, Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskus SASK:in aluekoordinaattori. SASK on SINAFP:lle tärkeä yhteistyökumppani. Simbinen mielestä osa ongelmista johtuu paikallisen liiton toiminnasta.

- SINAFP:n on löydettävä oma tapansa toimia, ja meidän täytyy tukea heitä. Johto on kokematon. Muutoksen voivat saada aikaan liiton työhön sitoutuneet aktiivit.

Nimienkeräämisen ongelmat näkyvät tilaisuuksissa, joissa liiton johtajat tapaavat työntekijöitä.

Maputon naapurikaupunki Matolassa tapaaminen on suuressa auditoriossa, jonne on saapunut noin sata julkisen alan työntekijää. Silti kukaan ei laita liikkeelle listoja, joihin voisi antaa nimensä liiton tueksi. Tämä johtuu siitä, että ihmisillä ei ole mukanaan henkilötodistusta, joka tarvitaan allekirjoitusta antaessa.

Talousahdinko ajaa katukauppiaksi

Mosambik on yksi maailman heikointen kehittyneistä maista. JHL:n solidaarisuusmatka kestää reilun viikon, ja sen aikana maan arjesta näkee vilauksen. Pääkaupunkiin tutustuminen onnistuu lähinnä auton ikkunasta. Ulkomaalaisia vieraita kehoitetaan välttämään kävelyä pimeään aikaan. Katujen varsilla joukko ihmisiä myy kaikkea mahdollista hedelmistä sandaaleihin. Huojuvan myyntikojun viereen on pysäköity suuri, uudenkarhea maastoauto.

Katukaupan määrää selittää työttömyys. Maailmanpankin tilastojen mukaan työttömyysprosentti oli 25 vuonna 2017.

- Epävirallinen talous on kasvanut, työttömät yrittävät pyrittää omia yrityksiään tai myydä tavaraa kaduilla. Elinkustannukset ovat kasvaneet ja köyhyys lisääntynyt, Simião Simbine listaa.

Köyhyys luo sosiaalisia ongelmia. Osa lapsista jättää koulun kesken ja yrittää työskennellä perheensä hyväksi. Jos ihmiset sairastuvat, heillä ei välttämättä ole varaa hoitoon, Simbine taustoittaa.

Mosambikin valtiontalous on viime vuosina kokenut kovia. Vuonna 2016 paljastui, että maa oli piilotellut reilusti yli miljardin euron edestä velkoja, joilla oli valtion takaus. Skandaali horjutti ulkomaisten sijoittajien uskoa Mosambikin talouteen. Samalla monet kehitysapua antavat tahot laittoivat avustushjelmat jäihin. Maan nopea talouskasvu hiipui.

Kriisistä kärsivät myös julkisen alan työntekijät. Virkamieslähteen mukaan valtio palkkaa tällä hetkellä uutta työvoimaa vain koulutukseen ja terveysalalle. Myös työntekijöiden ylennykset on laitettu tauolle. Syynä on rahanpuute.

Paikallisen liiton vieraana JHL pääsee tutustumiskäynnille julkisen alan työpaikkoihin, joissa rahanpuutteen huomaa. Mosambikin tekninen tutkimusinstituutti valvoo, että maan tie- ja rakennushankkeet toteutetaan kunnolla. Laboratoriohuoneessa näytteet on kerätty lasipurnukoihin ja kierrätettyihin kasseihin. Laitoksen testaustiloissa tosin on modernin näköinen tietotekniikkaa hyödyntävä mittalaitte.

Maputon keskussairaalassa tehdään maan vaikeimmat leikkaukset. Leikkaussalien kunto jää arvoitukseksi, mutta rakennus on silmiinpistävästi rapistunut. Ammattiliiton paikallisosasto toimii siivouskomeron kokoisessa kopissa pihan perällä.

SINAFP ei jää yksin

JHL:n vierailu Mosambikissa sujahtaa ohi ja delegaatio kokoontuu viimeistä kertaa SINAFP:n kulhaneeseen toimistoon. Paikallisen liiton edusta-

MOSAMBIK SUAJITSEE

Kaakkois-Afrikan rannikolla, Tansanian ja Etelä-Afrikan välissä. Maan pääkaupunki Maputo on maan eteläosassa, Intian valtameren rannikolla.

Map by Free Vector Maps, freevectormaps.com

– *Onnistuimme näyttämään, että julkisen alan liitto on normaali asia.*

PÄÄKAUPUNKI MAPUTON

keskustassa liikkuu päivisin runsaasti väkeä. Kuvassa odotetaan bussia.

jat ovat vierailusta mielissään. Heille syntyi kuva, että SINAFP ei ole ongelmiensa kanssa yksin.

SASK:in aluekoordinaattori Simião Simbine asuu itsekin Mosambikissa ja tuntee ammattiliittojen tilanteen pohjia myöten. Hän uskoo, että JHL:n vierailusta oli suuri hyöty.

- Mosambikissa monet pitävät julkisen alan ammattiliittoa tarpeettomana. He ajattelevat, että suurin työnantaja eli hallitus ymmärtää työntekijöitä ja päinvastoin. Vierailun avulla onnistuimme näyttämään, että julkisen alan liitto on normaali asia.

Simbinen mielestä liittojen toivo on aktiiveissa. SINAFP:n aktiivi Violeta Gambanella riittää virtaa yhteisten asioiden ajamiseen. Hänen mielestään työntekijät voivat muuttaa asioita vain järjestäytymällä ja toimimalla yhdessä.

- Yksittäinen rannekoru ei voi pitää ääntä. Jos koruja on monta, ne pitävät kovaa meteliä. Yhdessä mekin voimme pitää meteliä, vaikuttaa työoloihin ja parantaa maatamme. □

JHL mukana monella mantereella

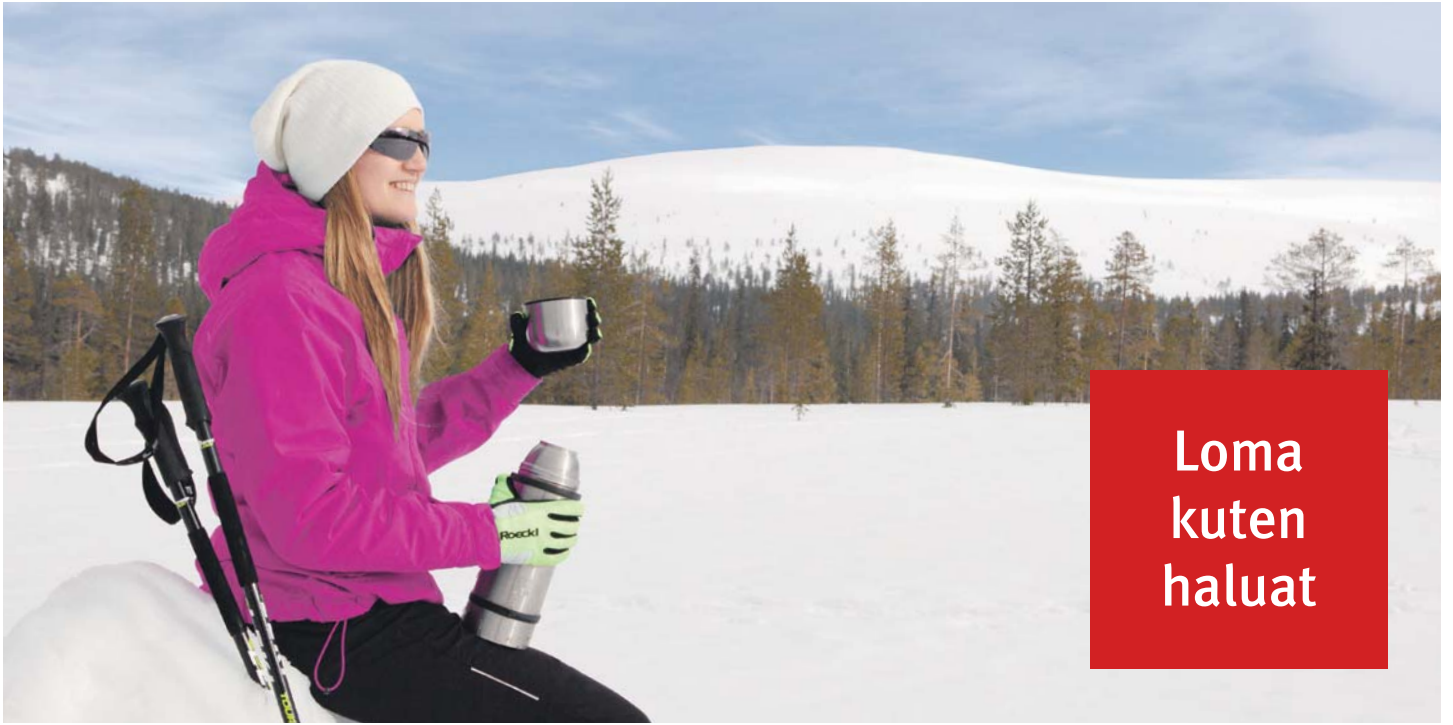
MOSAMBIKISSA JULKISEN SEKTORIN TYÖNTEKIJÄT saivat järjestäytymisoikeuden vuonna 2014. JHL ja SASK ovat tukeneet julkisen alan liitto SINAFP:tä useita vuosia. Mosambik-hankkeen nykyinen rahoitus jatkuu vuoden 2019 loppuun saakka.

JHL ja SASK tukevat myös Mosambikin ammattiliittojen keskusjärjestö OTM-CS:n toimintaa. Vuonna 2016 alkoi hanke, jonka tarkoituksena on saada entistä parempaa tutkimustietoa maan työelämästä. Tutkimustiedon avulla ay-liike voi nykyistä tehokkaammin puolustaa kantojaan työehtosopimusneuvotteluissa.

Afrikan lisäksi JHL tekee solidaarisuustyötä Keski-Amerikassa ja Aasiassa.

El Salvadorissa ja Guatemalassa monet julkisen alan ammattilaiset eivät saa kuu-lua liittoon lainkaan.

Filippiineillä maan senaatti hyväksyi viime vuonna ILO:n sopimuksen, joka koskee julkisen alan järjestäytymisoikeutta. Kansainvälinen ay-liike kampanjoi sopimuksen puolesta vuosikausia.

Loma
kuten
haluat

Holiday Club -lomaetu jäsenille

Nyt haettavissa ensi talven ja kevään lomaviikot 1–22/2019. Hakuaika päättyy 23.10.2018. Arvonta 25.10.2018. Arvonnoissa vapaaksi jääneet ajankohdat tulevat varattaviksi 1.11.2018 klo 10.

HOLIDAY CLUB HIMOS	2 mh huoneisto 4+2:lle vkot 1, 8–13, 450 €/vko , vkot 2–7, 350 €/vko
HOLIDAY CLUB TAMPEREEN KYLPYLÄ	vkonloppu (3 vrk, pe–ma) tai arkiloma (4 vrk, ma–pe) viikosta riippuen joko 2+2:lle, 4:lle, 4+2:lle tai 6:lle vkot 4, 6, 12, 20–21, 300 €/vkonloppu ja 250 €/arkiloma vko 9, 250 €/vkonloppu ja 200 €/arkiloma
HOLIDAY CLUB SAIMAA	2 mh huoneisto 4+2:lle, vkot 23–35, vkot 8–10, 450 €/vko , vkot 11–12, 22, 350 €/vko
HOLIDAY CLUB KATINKULTA	1 mh + makuualkovi 2+2:lle, vkot 23–35, vkot 8–13, 450 €/vko , vko 22, 350 €/vko
HOLIDAY CLUB NAANTALI RESIDENCE	vkonloppu (3 vrk, pe–ma) tai arkiloma (4 vrk, ma–pe) viikosta riippuen joko 2+2:lle tai 4+2:lle, studio-huoneisto 2+2:lle, vkot 7, 13, 250 €/vkonloppu ja 200 €/arkiloma
HOLIDAY CLUB YLLÄS	2 mh huoneisto 4+2:lle, vkot 6–7, 350 €/vko , vkot 8–18, 450 €/vko
HOLIDAY CLUB SAARISELKÄ	4 mh 8+2:lle, varattavat viikot aukeavat sivustoille 1.11.2018 klo 10. Sesonki 550 €/vko , normaalisesonki 250 €/vko .

Lisätietoja kohteista, jäsenhinnoista ja hakemisesta löydät www.holidayclub.fi/yrittyspalvelu
Kirjautu käyttäjätunnuksella: jhl ja salasanalla: holiday

HOLIDAY CLUB YRITYSPALVELU
puh. 0300 870 903 (arkisin 9–15), yrittyspalvelu@holidayclub.fi

Holiday

Tarja Terävä, lakimies

Edunvalvontalinja, oikeudelliset asiat
tarja.terava@jhl.fi

Voiko liikalihavan jättää palkkaamatta?

Huomattavan ylipainoisen linja-autonkuljettajan määräaikaista työsopimusta ei jatkettu, koska työterveyshuolto ei antanut ”sopiva tehtävään” -lausuntoa. Korkein oikeus katsoi työnantajan syrjineen työntekijää terveydentilan perusteella.

HUOMATTAVA YLIPAINO voi olla syrjintäperuste vammaisuuden tai terveydentilan perusteella. Kiinnostavassa korkeimman oikeuden tapauksessa (KKO:2018:39) kuljettajan ylipaino täytti icd-tautiluokituksen mukaisen diagnoosin. Tästä huolimatta hän oli työskennellyt linja-autonkuljettajana noin 1,5 vuoden ajan määräaikaissa työsuhteissa ilman työtä haittaavia terveysongelmia.

Työterveyslääkäri oli aluksi antanut ”sopiva tehtävään” -lausunnon, mutta edellyttänyt huomattavan ylipainon vuoksi terveydentilan seurantaa sekä uutta lausuntoa ennen työsopimuksen vakinaistamista. Vaikka terveydentilaa seurattiin, kieltäytyi lääkäri antamasta uutta lausuntoa ja ehdotti tilanteen käsittelyä työnantajan kanssa. Työnantaja kieltäytyi neuvottelusta, koska määräaikainen työsopimus oli päätymässä. Työnantaja edellytti kaikilta työntekijöiltä ”sopiva tehtävään” -lausuntoa ennen uuden työsopimuksen solmimista, ja siksi kuljettajaa ei enää palkattu.

TYÖNANTAJAN EI TARVITSE aina kohdella kaikkia työntekijöitä samoin, mutta eri-

laiselle kohtelulle tulee olla hyväksyttävä peruste työsopimuslain tarkoittamalla tavalla. Jos menettely täyttää yhdenvertaisuuslain tarkoittaman syrjinnän tunnusmerkit, tulee työnantajan menettelyn olla ”tavoitteiltaan oikeutettua ja oikeasuhtaista kohtelua, joka perustuu työtehtävien laatuun ja niiden suorittamista koskeviin todellisiin vaatimuksiin”.

Edellä esitellyssä tapauksessa kuljettajan tilannetta verrattiin kuvitteelliseen tapaukseen, jossa kuljettajalla ei olisi ylipainoa ja hän olisi saanut ”sopiva tehtävään” -lausunnon. Korkein oikeus arvioi, että tässä tilanteessa hänen työsopimustaan olisi todennäköisesti jatkettu. Korkein oikeus huomioi muun muassa ne seikat, että kuljettajan työsopimuksia oli aikaisemmin uusittu ilman erillistä hakumenettelyä, hän oli ilmoittanut työnantajalle halustaan jatkaa työssään, työnantajalla oli lisätyövoiman tarve ja töihin palkattiin toisia kuljettajia. Lisäksi hän oli ylipainostaan huolimatta suoriutunut työstään hyvin, eikä hänellä ollut muuta sellaista sairautta, joka olisi vaikuttanut hänen työkykyynsä tai työturvallisuuteen.

KORKEIN OIKEUS TOTEAA, että ”erilainen kohtelu, joka perustuu pelkästään epäilyyn siitä, että ylipaino saattaa vaikuttaa työntekijän työkykyyn tulevaisuudessa, ei voida esillä olevissa olosuhteissa pitää oikeasuhtaisena.” Korkein oikeus katsoikin työnantajan syrjineen työntekijää terveydentilan perusteella ja velvoitti työnantajan korvaamaan työntekijälle ansionmenetyksenä 19 018,01 euroa.

Tapaus osoittaa, että työnantaja on vastuussa työntekijöiden syrjimättömästä kohtelusta. Menettelyä ei voida perustella puuttuvalla lääkärilausunnolla, kun tiedossa ei ollut seikkoja, joiden perusteella työntekijä olisi ollut tehtävään sopimaton. Työntekijän kohtelu ei perustunut työtehtävien laatuun ja niiden suorittamista koskeviin todellisiin ja ratkaiseviin vaatimuksiin.

Pelkkä epäily todennäköisistä terveysongelmista ei riittänyt hyväksyttäväksi perusteeksi palkkaamatta jättämiselle. Työnantaja on siten vastuussa siitä, että kaikki palvelussuhteeseen liittyvät päätökset ovat syrjimättömiä. Syrjintäperuste voi tulla kyseeseen, vaikka työnantajalla ei olisi ollut tarkoitusta toimia syrjivästi. □

Kysy

Askarruttaako mieltäsi jokin työelämään liittyvä kysymys? Lähetä se osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme kysymyksen eteenpäin.

Lue lisää

Lue koko tapaus osoitteesta finlex.fi (KKO:2018:39)

På svenska

Läs lagkolumnen på www.motiv.fi fr.o.m. 1.10

Motiv

HUR BLEV DU ASSISTENT PÅ ÅTERVINNINGSCENTRALEN?

Genom omplacering av hälsoskäl. Jag har jobbat på kommunen i 20 år. Jag började som städare på dagis och så blev jag städarbetsledare. Sedan fick jag en diagnos och behövde lättare arbetsuppgifter, och då blev jag först assistent i förskolan, sedan eftisledare och sedan blev jag placerad här.

VAD ÄR ROLIGT PÅ JOBBET?

Det som är bra är att det är flexibelt och att man får vara kreativ.

VAD ÄR DU DUKTIG PÅ?

Att läsa av människor.

Med teatern som andra hem

text Hellevi Raita foto Mathias Lönnström

NÄR JAG FLYTTADE tillbaka efter skolan gick jag och min man med i Bruksteatern. Först var jag skådespelare i två pjäser. När vi fick barn började jag jobba bakom scenen i stället. Jag har sytt kläder sedan början av 1990-talet.

Vuxenteatern har inte varit aktiv på några år, men sedan 15 år tillbaka finns det en barnteatergrupp som har en pjäs varje år. Gruppen har haft upp till 40 barn. Förut var det ju både vuxen- och barnteater samma år. När vi har haft megasatsningar har jag fått hjälp. Också i barn-teatern har jag behövt hjälp något år.

När teatern valt en pjäs börjar jag göra research om kläderna. Om det är en historisk pjäs från 1700-talet undersöker jag hur kläderna såg ut då. Var och en får en bild på hur de ska se ut och jag frågar vad de själva har tänkt. Det är skapandet som är roligast - man funderar på hur det ska bli. När vi har fått en rollista börjar jag jobba.

Vi har ett stort lager på vinden i Folkets hus där vi övar. Där letar jag efter vad jag kan använda och syr om det som ska sys om. Till en del får jag sy helt nya kläder.

I BARNTEATERN har jag bestämt att ingen får några kläder förrän alla får någonting. Den dagen är de jättespända och frågar: Får vi kläder i dag, får vi kläder i dag? Och alla får något och då är det kaos. De väntar så mycket på att de ska få, men de vet också att de kanske inte kommer att ha just de här kläderna, för det ändras hela tiden.

Den roligaste pjäsen hittills är vår senaste pjäs, Balladen om Sejtes skatt, som var medeltal med lite fantasy. Den mest utmanande var en som handlade om 1970-talet. Det var problem att hitta 70-talskläder. Ingen som hade sparat sådana. Nu har vi ett stort lager.

Det blir alltid stressigt mot slutet fast jag börjar tidigt. Det är mer jobb än man tror. När vi har haft både vuxen- och barnteater har min familj sagt att mamma är i sitt andra hem. Men jag får allting färdigt i tid. □

PIA NYMAN

Född 1967

HEMORT

Dalsbruk,
Kimitöön

FAMILJ

Make, barn och
barnbarn

JOBB

Assistent på
återvinningscen-
tralen Ekocenter

HOBBYER

Handarbete och
inredning

JHL #ykkösketjuun

Ay-liikkeen, kansalaisjärjestöjen ja yritysten #ykkösketjuun-kampanjan konkreettisenä tavoitteena on saada yritys vastuulaki kirjattua seuraavaan hallitusohjelmaan. Kampanjaa koordinoi yritys vastuujärjestö Finnwatch.

Yhä useammat kuluttajat haluavat luottaa siihen, että tuotteiden taustalla ei ole lapsityövoimaa, pakkotyötä tai muita ihmisoikeusloukkauksia.

Yksittäinen kuluttaja ei kuitenkaan voi itse olla vastuussa yritystoiminnan ihmisoikeusvaikutuksista. Kansainvälisten sopimusten ja standardien perusteella vastuu ihmisoikeuskysymyksistä tuotteiden ja palveluiden takana pitää olla poliittisilla päättäjillä ja yrityksillä.

Yli 70 yritystä, kansalaisjärjestöä ja ammattiliittoa vaatii Suomeen ihmisoikeuksia koskevaa yritys vastuulakia. Kampanja muistuttaa päättäjiä siitä, että Suomi on kansainvälisessä vertailussa jäämässä jälkeen yritys vastuulainsäädännössä.

Monet yritykset huolehtivat jo nyt työntekijöidensä oikeuksista. Kaikki eivät näin valitettavasti tee.

#Ykkösketjuun-kampanjan tavoittelemalla velvoittaisi yritykset selvittämään ihmisoikeusvaikutuksensa sekä välttämään ja vähentämään mahdollisia kielteisiä vaikutuksia. Laki perustuu ihmisoikeuksia koskevaan huolellisuusvelvoitteeseen, joka määrittää YK:n ihmisoikeuksia ja yritystoimintaa koskevia periaatteita.

Kampanja kutsuu kaikki suomalaiset mukaan. [Finnwatch.fi](#) -verkkosivuilla tukensa laille voivat esittää niin yksityishenkilöt, järjestöt, yritykset kuin esimerkiksi tulevat eduskuntavaaliehdokkaat.

 SSTL
Puhtausala ry

Liity nyt jäseneksi ja osallistu **Uudet pintamateriaalit ja siivousmenetelmät -koulutukseen** edulliseen jäsenhintaan vain 99 €.

Perjantaina 19.10.2018 klo 8.30 -15.30
Sokos Hotel Alexandra, Jyväskylä

Tervetuloa myös SSTL Puhtausala ry:n syysliittokokoukseen lauantaina 20.10.2018 kello 10.00 samassa paikassa.

Lue lisää [puhtausala.fi](#)-sivuilta!

 SSTL
Puhtausala ry

SSTL Puhtausala ry Siivoussektori Oy
Puh. 040 766 0055, asiakaspalvelu@puhtausala.fi, www.puhtausala.fi
Haapaniemenkatu 7-9, 00530 Helsinki

Ehdota erinomaista pomoa!

NYT MIETTIMÄÄN omaa JHL:läistä ehdokastasi vuoden puhtausalan esimieheksi.

Puhtausalan esimies 2019 -kilpailuun voi oman ehdokkaansa nimetä työkaveri, asiakkaan edustaja tai vaikka esimies itse. Mikäli tiedät innostavan ja ammattiaan ylpeydellä kehittävän puhtauspalvelualalla työskentelevän rehdin ja reilun esimiehen, ilmianna hänet.

Jos kyseinen esimies pystyy lisäksi rakentamaan hyvän työilmapiirin, tukee henkilöstöään ja on yhteistyö- ja organisointikykyinen, niin hän on varmasti tunnustuksen arvoinen.

Vuoden esimies 2019 valitaan Esimies- ja asiantuntijapäivillä tammikuussa.

Lue lisää kilpailusta ja tee oma ehdotuksesi puhtausala.fi-sivuilla 19.10.2018 mennessä!

*JHL:n lomapaikkojen varaus
ensi vuodelle alkaa 1.10.2018
jhl.fi/lomapaikkavaraukset*

**Tulevaisuus on pian
- ole kuulolla**

SAK:n järjestämä Tulevaisuus tänään -tapahtuma tarjoaa tiukkaa asiaa työelämän muutoksesta, työn ja ympäristön suhteesta sekä hyvinvoinnista. Kaikille avoin ja maksuton tilaisuus Helsingin Paasitornissa 6.10. klo 9 alkaen. tulevaisuustanaan.fi

**Työmarkkina-avain
osaksi Suomi.fi:tä**

Työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteinen oppilaitoksille suunnattu Työmarkkina-avain-opas, on nyt siirretty osaksi kansalaisten Suomi.fi-palvelua. suomi.fi/kansalaiselle/tyoelama-ja-tyottomuus/tyoelaman-saannot

**#viimeinniitti -
työntekijän puolesta**

JHL lähtee poliittiseen työtaistelun vastalauseena maan hallituksen aikeille heikentää työntekijän asemaa. Ollaanko nyt ottamassa ensi askelia kohti irtisanomissuojan laajempaa purkamista? jhl.fi/ajankohtaista/teemat/viimeinen-niitti-tyontekijan-puolesta/

TURUN
MESSUKESKUS

OSAAVA NAINEN

KOET YHTENÄ
VIIKONLOPPUNA
KAIKEN, MITÄ TARVITSET
INSPIROIVAAN
TYÖELÄMÄÄN

26.-28.10.
2018

HEIDI
SOHLBERG

1 LIPPU
3 TAPAHTUMAA
10 €

OHJELMASSA MM.

HENRY RY:N SEMINAARI:
MUUTTUVA TYÖELÄMÄ
- TEKÖÄLY JA RESILIENSSI

ANNE KARILAHTI:
LÖYDÄ PARAS MINÄSI JA MENESTY

TUHKIMOTYÖPAJAT:
RAKENNA OMAN ELÄMÄSI
MENESTYSTARINA!

SAMALLA LIPULLA
**OUTLET
&**

TERVE OLO

KOKONAISVALTAISEN
HYVINVOINNIN
TAPAHTUMA ON NYT
ENTISTÄ SUUREMPI

AVOINNA: PE JA LA KLO 10-18 SU KLO 10-17

LIPUT: 10/5 € PYSÄKÖINTI: 6 €

KATSO KOKO OHJELMA JA OSTA LIPUT

TURUNMESSUKESKUS.FI

Nollavtal kallas nu varierande arbetstid

En ändring av arbetsavtalslagen förbättrar för dem som har nollavtal. JHL hoppades på strängare regler i lagen, men nu tas nollavtal upp i nya kollektivavtal.

text Heidi Hänninen Foto Hellevi Raita

Sedan arbetsavtalslagen ändrades i början av juni kan arbetsgivaren använda varierande arbetstid - nollavtal i folkmun - endast om det behov av arbetskraft som arbetsavtalet gäller inte är varaktigt. Tack vare reformen kan arbetsgivaren inte avtala om en kortare minimiarbetstid än det verkliga behovet är.

Nollavtalen har redan länge varit en del av det finländska arbetslivet trots att arbetslagstiftningen inte känner till termen. Vanligtvis avses avtal där arbetstiden är 0-40 timmar i veckan.

Den nya lagstiftningen talar fortfarande inte om nollavtal utan om varierande arbetstid. Är det samma sak?

- Med varierande arbetstid avses arrangemang där arbetstagarens arbetstid varierar mellan noll timmar eller en minimiarbetstid och en max-arbetstid. Också inhopp, där arbetstagaren kallas på jobb efter behov, är varierande arbetstid. Det är frågan om en språklig försköning, säger avtalsombudet **Erika Mattsson** på JHL.

Lön för sjuk- och uppsägningstid

Vad blev bättre för dem som har nollavtal i och med lagändringen i juni? Den nya paragrafen stärker i synnerhet rätten till lön under sjukskrivning eller uppsägningstid för dem med varierande arbetstid.

Skyldigheten att betala lön under sjukskrivning preciseras. Den sjukskrivna måste få lön då ett arbetspass prickats in i arbetsschemat eller om man på annat sätt kan anse det klart att arbetstagaren skulle ha jobbat om hen varit arbetsför, säger Mattsson.

Dessutom tryggs rätten till lön under uppsägningstid.

- Avsikten med detta är att ingripa mot situationer där arbetsgivaren inte erbjuder anställda med nollavtal arbetspass för att undgå att betala lön under uppsägningstiden.

Om arbetsgivaren erbjuder mindre jobb under uppsägningstiden än genomsnittet under de senaste tolv veckorna före det sista arbetspasset, måste arbetsgivaren ersätta inkomstbortfallet som underskridandet orsakat.

En annan förbättring är enligt Mattsson att den anställda kan meddela hur mycket mer än minimiarbetstiden hen kan jobba innan arbetsschemat görs upp. Tidsfristen för meddelandet får inte vara tidigare än en vecka innan arbetsschemat ska utarbetas.

- Det här underlättar möjligheterna att passa ihop arbete och fritid, och också möjligheterna att vid behov ta andra jobb, säger Mattsson.

Arbetsgivaren kan inte längre kräva arbetstagarens samtycke till extra jobb för en odefinierad period utan arbetstagaren ska samtycka varje gång.

Bättre villkor i kollektivavtal

Motsvarar lagstiftningen om nollavtal nu JHL:s krav?

- Samtycke om extra jobb varje gång motsvarar JHL:s mål. Men vi anser att bestämmelsen också borde ha gällt deltidanställda med fast arbetstid, säger Erika Mattsson.

JHL hoppades på ännu bättre metoder för att trygga ställningen för dem med nollavtal. JHL och FFC ansåg att man borde ha skrivit in en princip om etablerad arbetstid gällande deltidarbete samt skyldighet för arbetsgivaren att iaktta hur principen förverkligas. Dessutom borde arbetsgivaren ha fått en skyldighet att vid behov ändra på villkoren i arbetsförhållandet att motsvara den etablerade arbetstiden.

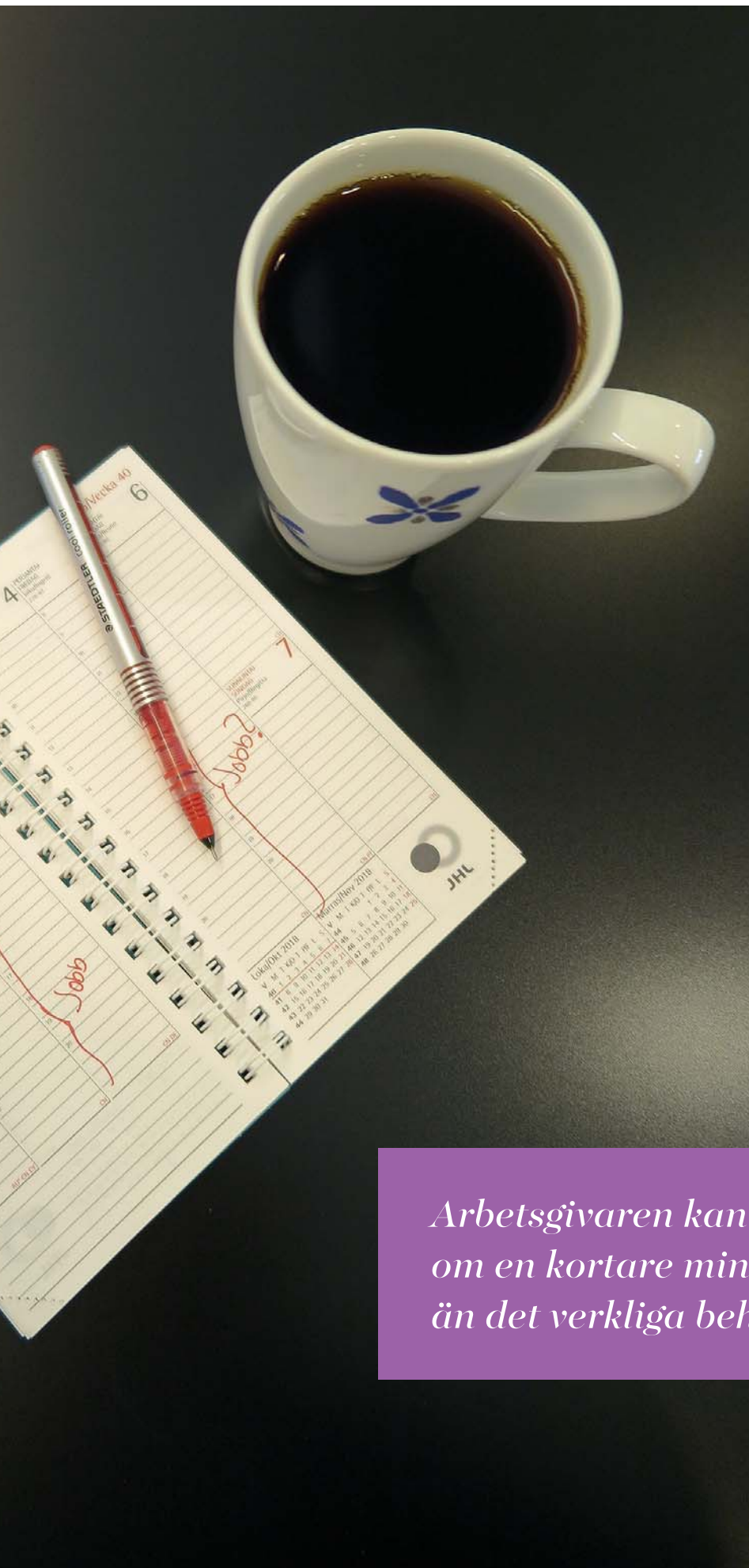
- Det är främst de yngre generationerna som har nollavtal, personer under 30 år. De unga skulle ha behövt och förtjänat effektivare rättigheter i början av sin arbetslivskarriär.

Bland JHL:s branscher är varierande arbetstid vanligast inom den privata socialservice-sektorn, tror Mattsson.

- I de senaste förhandlingarna om kollektivavtal lyckades vi få in bättre villkor än lagen ställer i kollektivavtalet för den privata socialservice-branschen. Dessutom fick vi in olika formuleringar om varierande arbetstid i flera andra kollektivavtal i den privata branschen. Vi fortsätter alltså att jobba för personer med nollavtal genom kollektivavtalen. □

Gör så här

■ **OM DIN ARBETSTID** under de senaste sex månaderna visar att den överenskomna minimiarbetstiden inte motsvarar arbetsgivarens verkliga behov av arbetskraft måste arbetsgivaren på din begäran förhandla om att ändra arbetstidsvillkoret i arbetsavtalet att motsvara det verkliga behovet. Utnyttja den här rättigheten modigt om du vill ha mer arbetstimmar.

■ **FÖRHANDLINGARNA** måste föras inom en rimlig tid efter att du begärt det, alltså inom 1-2 veckor.

■ **DU HAR RÄTT ATT HA** ett biträde i förhandlingarna. Ta alltid förtroendemannen med dig.

■ **OM EN ÖVERENSKOMMELSE** om en ny minimiarbetstid inte kan nås måste arbetsgivaren ge en saklig, skriftlig motivering för att den gällande minimiarbetstiden fortfarande motsvarar arbetsgivarens behov av arbetskraft.

■ **OM ARBETSGIVAREN** inte går med på att ge den här motiveringen kan du vända sig till arbetarskyddsmyndigheten, som kan ge arbetsgivaren ett direktiv eller en uppmaning, som kan förstärkas med vite. En sista utväg är rättslig prövning i ärendet.

■ **INGÅ ALLTID ETT SKRIFTLIGT** arbetsavtal också när det innehåller villkor om varierande arbetstid.

Arbetsgivaren kan inte avtala om en kortare minimiarbetstid än det verkliga behovet är.

Virkamies pitelee ilmoja

Itäsuomalainen kaupunki suosittelee viherkasvien poistamista julkisista tiloista. Kaupunki vetoaa muun muassa siihen, että niistä voi aiheutua ongelmia sisäilmalle. Mullassa saattaa olla hometta! Kasveista on pyyhittävä pölyjä ja kukkasia kasteltava! Kultaköynnökset, anopinkielet ja traakkipuut ovat pannassa.

Kyllähän se naurattaa, kun virkamies pitää meitä tyhminä. Syy ei tietenkään ole sisäilmaa vahingoittavissa kasveissa, vaan kaupunki on persaukisuudessaan tarvinnut uuden syyllisen. Homeremppojen lisäksi rahaa palaa tietojärjestelmiin ja koulukynteihin, eikä kukaan uskalla laskea, kuinka paljon. Kukkasten rooli on niin naurettava, että ehkä vain Veikko Huovinen osaisi laittaa asian kontekstiin.

Satun asumaan Mikkelissä, jossa usea koulu ja päiväkotit on jyrätty alas homeen takia. Kun kävin yhdessä homekoulussa kirjailijavieraana, oli äidinkielen luokassa reilu kymmenen astetta lämmintä ja katto mustien pilkkujen peitossa. Massiiviset ongelmat eivät suinkaan johtuneet kultaköynnöksistä tai muista huonekasveista. Muut siellä eivät viihtyneetkään: vain kukkaset kukoistivat. Kasvit loivat mitä ankeimpaan rakennukseen sen viimeisen viihtyvyyden saarekkeen - niin oppilaiden kuin opettajien mielestä. Kasvit eivät kuitenkaan tuhonneet välikattoa, eikä alakerran vallannut sädesieni ole karannut vehkaruukusta.

Mullassa voi toki olla epäpuhtauksia, mutta eivät ne ole vaarallisia paitsi ehkä suuhun lusikoituna. Hometta on kukkaruukussa niin vähän, että muutaman tuhannen neliön koulussa ei parilla ruukulla ole merkitystä. Myrkylliset rakennuksissa kasvavat mikrobit ovat hyvin kaukana siitä, mitä limoviikunaruuksissa kasvaa. Ehkä tieto auttaisi suhteuttamaan homeita ja mikrobeja. Allergioihin voi aina tuki vedota, mutta yhtä lailla voi olla herkistynyt sisäilmassa leijaileville partikkeleille: muovi, formaldehydi tai pesuaineet kiusaavat. Entä onko virkamies valmis kieltämään kaikki printterit? Musteallergiaakin kun on tavattu.

Monissa kouluissa oppilaat hoivaavat luokkahuoneen kasveja ja pitävät puuhaa mielekkäänä. Kesäksi kukat vietään pois, eikä kyse ole valtavasta logistisesta ongelmasta. (Jos vertaa vaikka siihen, että jääkiekkovarusteita kuskataan monta kertaa viikossa.) Kasvit ovat usein osa oppimista, eikä niihin voi liittää sisäilmaongelmia, vaikka käytäisi mielikuvitustaan.

Sisäilmaongelmia selvittäessä on törmätty aika yllättävään seikkaan. Koulujen ilmanvaihtoa ei pidetä päällä, kiitos säästöjen. Ei olekaan ihme, että kosteus ja epäpuhtaudet kertyvät rakenteisiin, jos nupit ovat off-asennossa.

Jos talo on entuudestaan kosteusvaurioinen, ei huonekasvien kosteus enää katkaise kamelinselkää. Persaukisen kunnan säästäminen muutaman viherkasvin hävittämisessä on juuri sitä kuuluisaa housuihin pissamista. Ne satojen tuhansien turhat remontit tai huonot kiinteistö-sijoitukset eivät ole rivikuntalaisten vika. Jos kuntalaiset muuttavat pois, ei se kukkasia karsimalla muutu. Viherkasvien vaikutuksesta sisäilmaan löytyy tietoa monella kielellä, viihtyvyydestä on kaikilla empiiristä tietoa. Mutta ehkä niitä ei ole painettu puolueiden talvi-iltain turinoihin eikä lauluvihkoihin. Ehkä näissä kunnissa viimeinen sammuttaa pian valot ja joku lähettää kuntavainajan omaisille silkkikukkasia. □

Mari Mörö

on kirjailija, kustannusalan monitoimija ja kukkasuutari. Hänen monipuolinen tuotantonsa kattaa niin lasten kuin aikuisten romaaneja sekä puutarhakirjoja.

KUVA Caj Bremer

Kyllähän se naurattaa, kun virkamies pitää meitä tyhminä.

Lähde Livohkaan!

Varaa nyt lomasi, Livohkassa on syys- ja lokakuussa vapaita mökkejä.

Majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelut

Vuosi 2019 jo myynnissä! Hinnat ja varausohjeet: jhl.fi/livohka tai soita numeroon 010 7703 720.

Lomakeskus Livohka sijaitsee Posiolla, kalaisan ja kirkasvetisen Livojärven rannalla.

Ja jos haluat vielä laajentaa reviiriäsi, voit tehdä käteviä päiväretkiä. 70 km:n säteellä Livohkasta tavoitat muun muassa Korouoman retkikanjonin, Riisitunturin kansallispuiston, Pentikin tehtaanmyymälän, sekä Kuusamon käyntikohteet.

Syysale
Kaikki mökit -20%, ajalle 29.9.-13.10.
Koskee vain uusia varauksia.

Jäsenenä henkivakuutus

MAKSAA VAIN UIMAREISSUN KUUSSA

Tee pieni päätös, jolla voi olla valtava merkitys. Henkivakuutus auttaa säilyttämään perheesi nykyisen elintason, jos toinen jää yksin pitämään huolta kaikesta. Järjestöjäsenenä saat Ifistä vakuutuksen jo muutamalla eurolla kuussa. Aloita katsomalla oma hintasi nyt heti.

henkivakuutuskuntoon.fi

*Suomen edullisimman henkivakuutuksen (Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINEn hintavertailu 09/2016) järjestöjäsenille myöntää Suomen vanhin henkivakuutusyhtiö, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva.

*Tutkitusti
SUOMEN
EDULLISIN**